

Pokročilé techniky ve studiu učení a paměti

Pokroky v neurovědách

Aleš Stuchlík a Štěpán Kubík

Pokročilé metody studia učení a paměti

■ Elektrofyzilogie

- Extracellular multiple single unit recording
- Chronické nahrávání z pohyblivých zvířat

■ Intervenční techniky

■ IEG Imaging

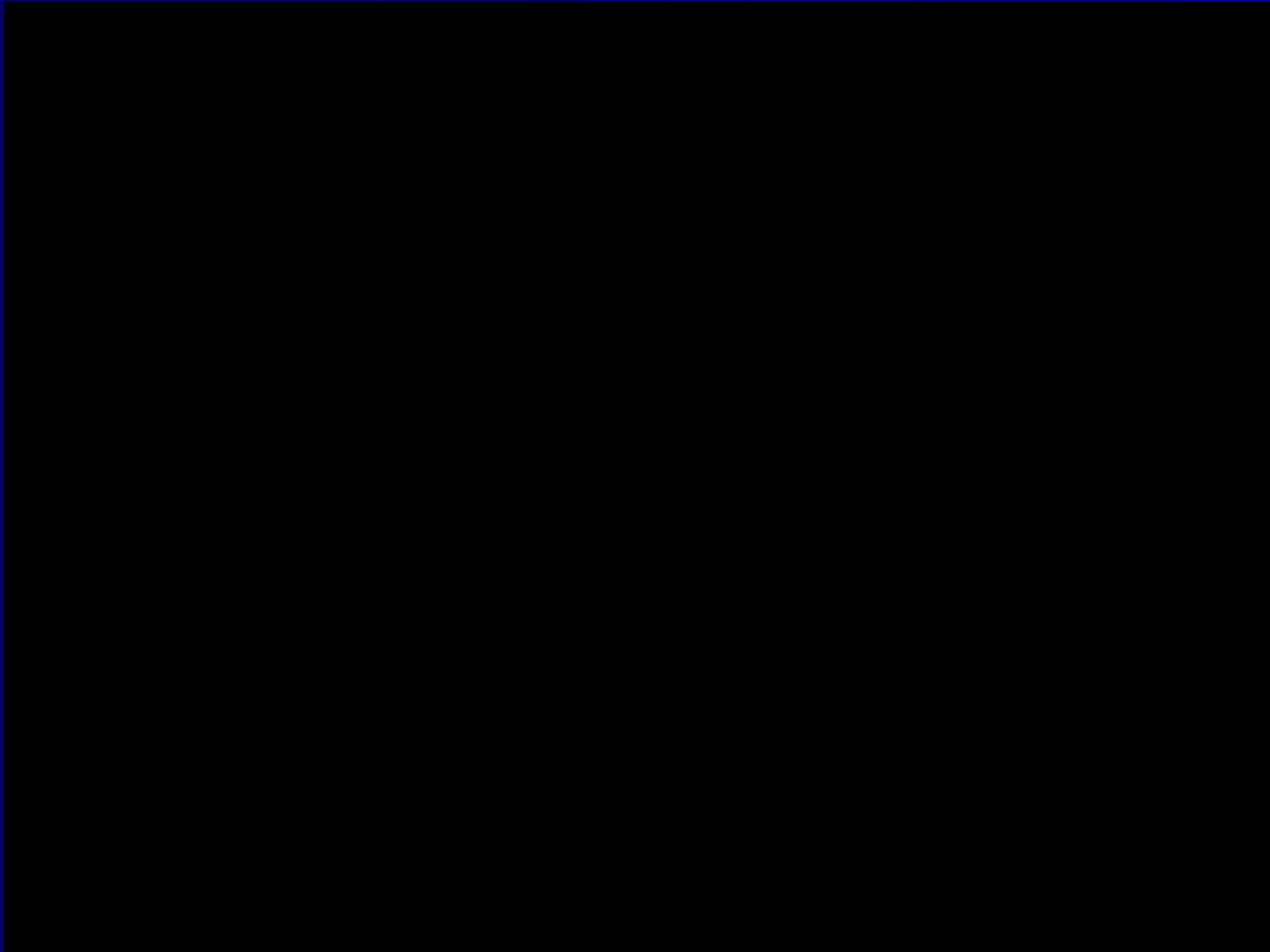
■ Optogenetika, chemogenetika

■ Clarity - zprůhledňování

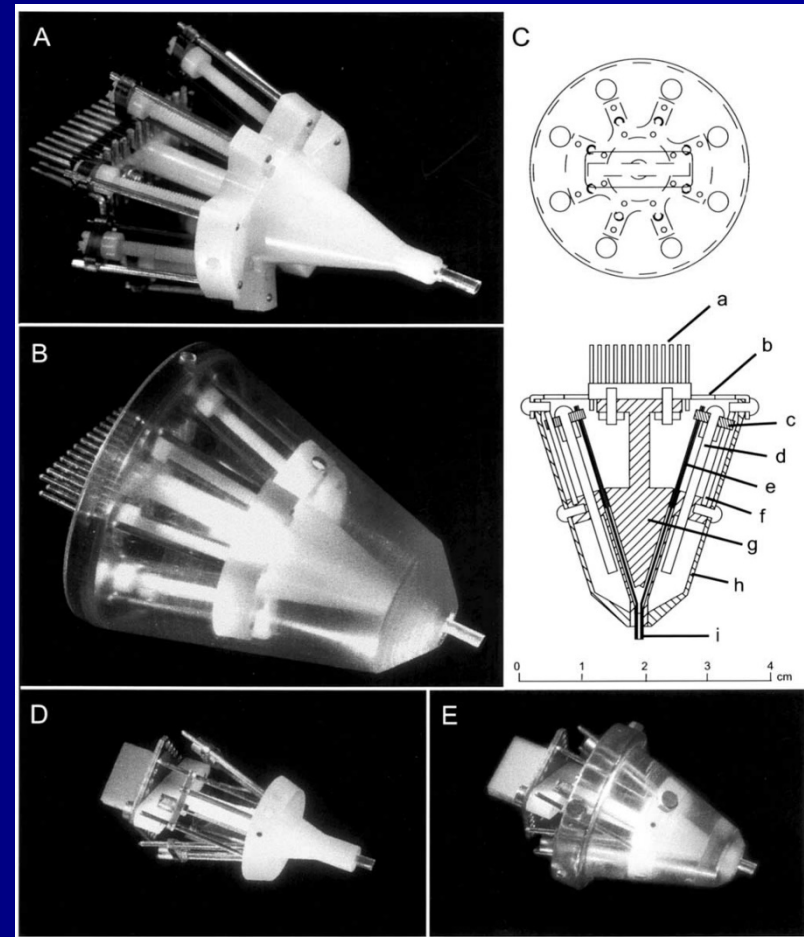
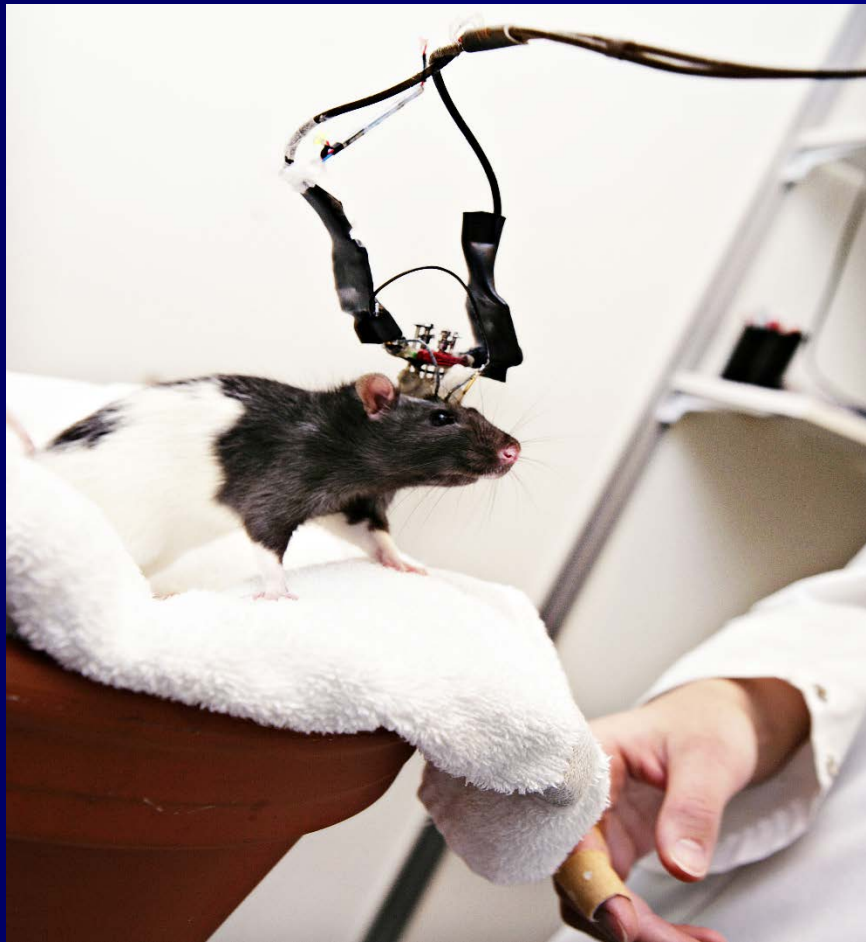
Eletrofyzologie

- Multiple single unit recording
  - Hippocampal place cells
  - Tetrody
  - Klastrování
    - roztřídění multijednotkového záznamu na jednotlivé neurony
  - Firing rate maps
    - zprůměrovaná aktivita
  - Time series
    - jednotlivé epizody – detailní časová informace
  - Neuronal ensembles
    - Množiny neuronů účastnící se téže reprezentace

Place cells

Headstages - microdrives

Tetrodes & microdrives

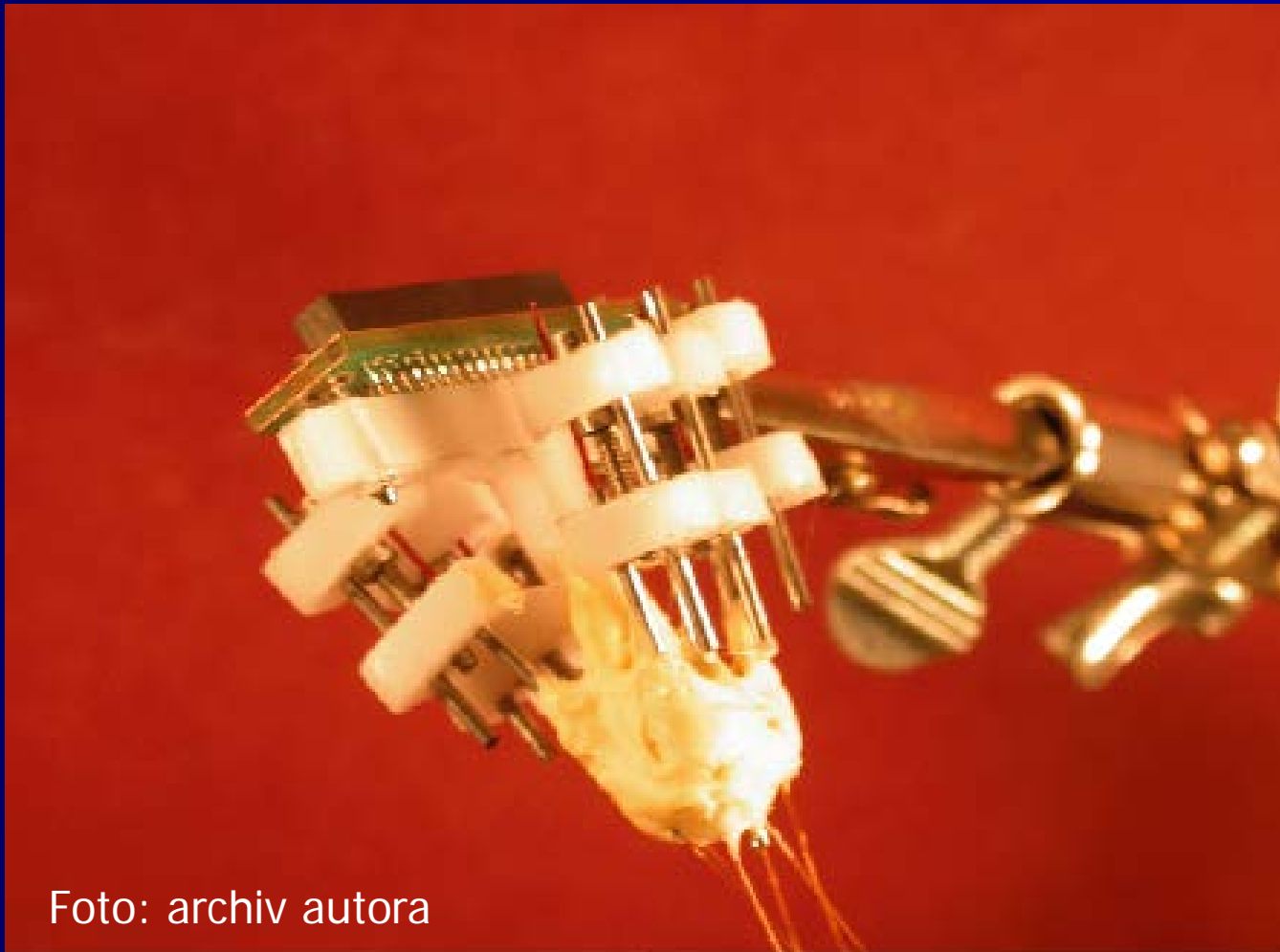

Foto: archiv autora

Tetrodes & microdrives

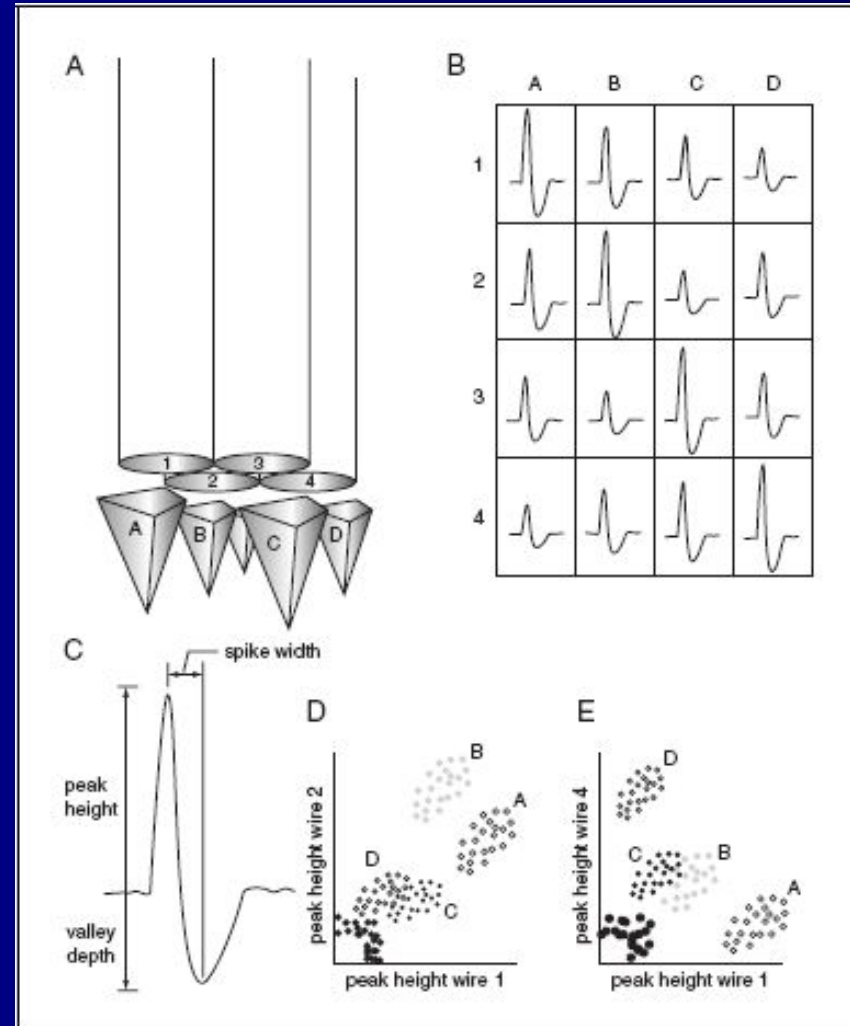

Foto: archiv autora

Multiunit recording

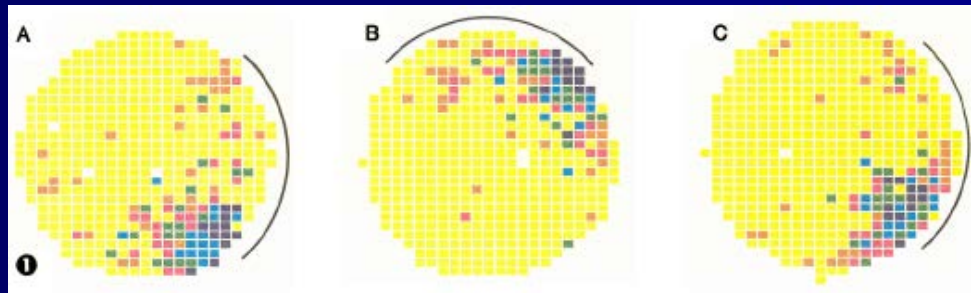
- Všechny 4 elektrody (12.5 - 25 μ m) jedné tetrody vidí stejné neurony, ale každá trochu jinak.
- Spiky z jednotlivých neuronů vytváří shluky (clustery).

Szymusiak & Nitz, Curr Prot Neurosci
6.16, 2002

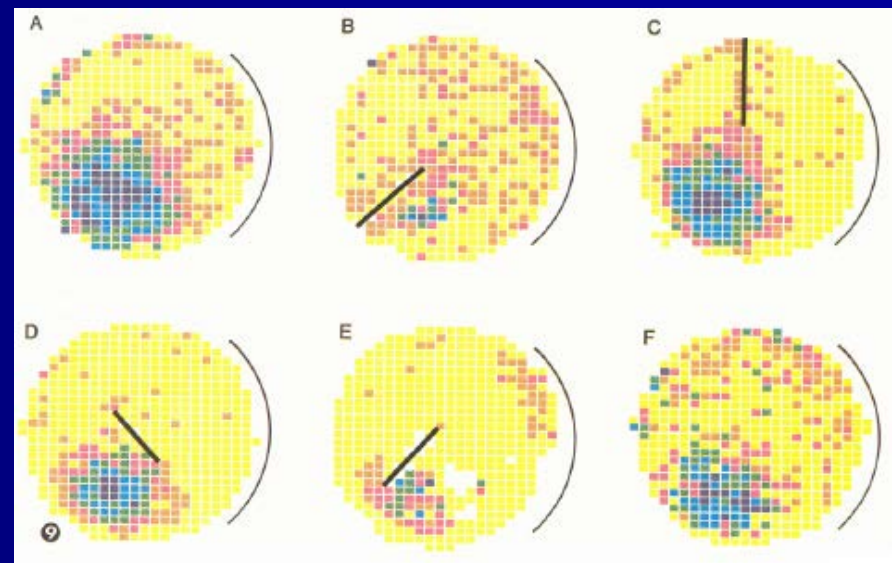
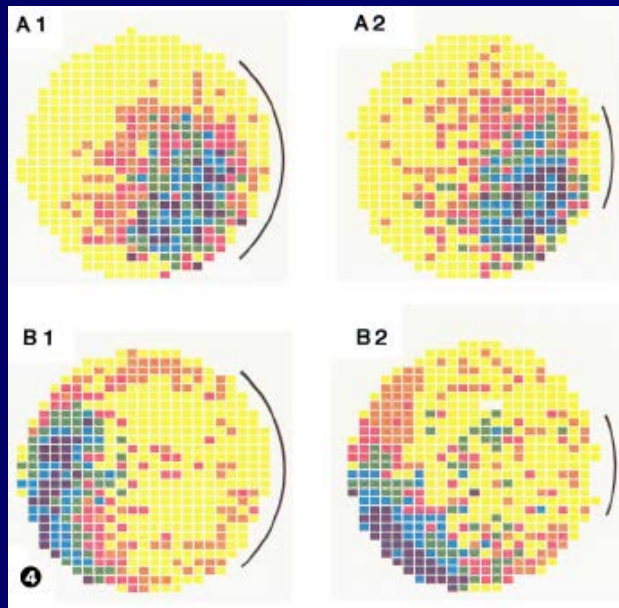
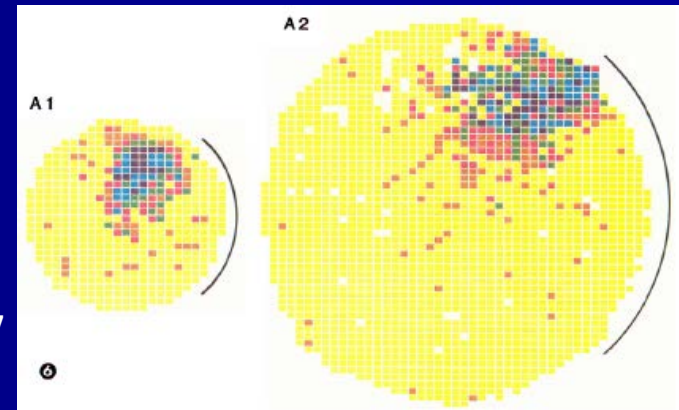

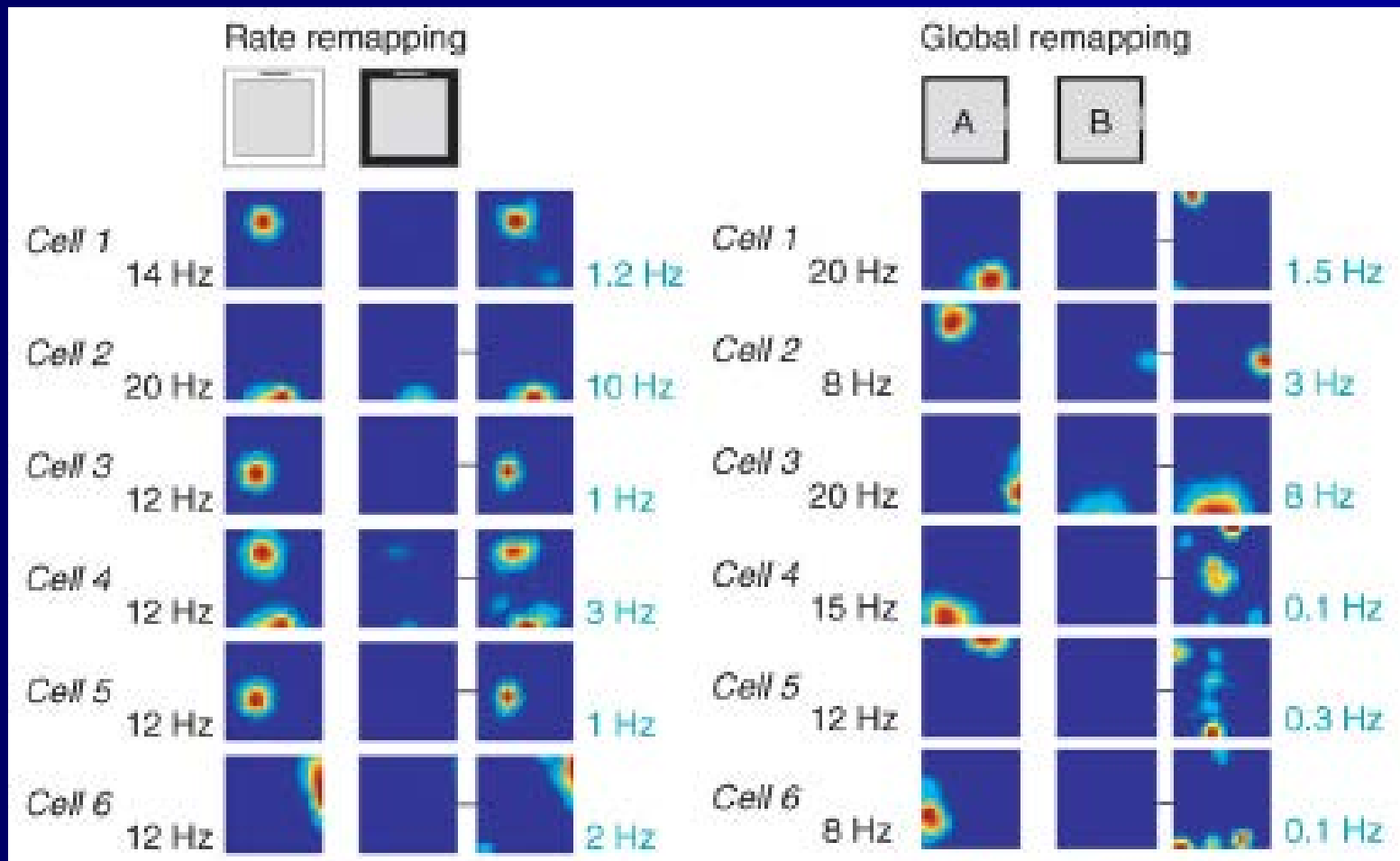
Firing rate maps a změny v prostředí

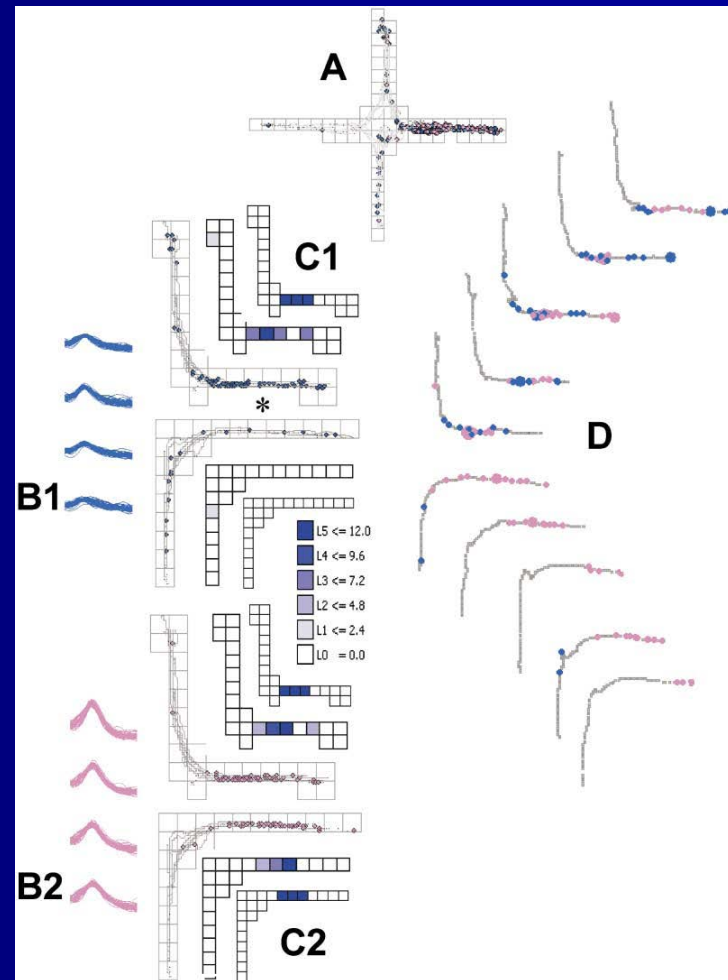
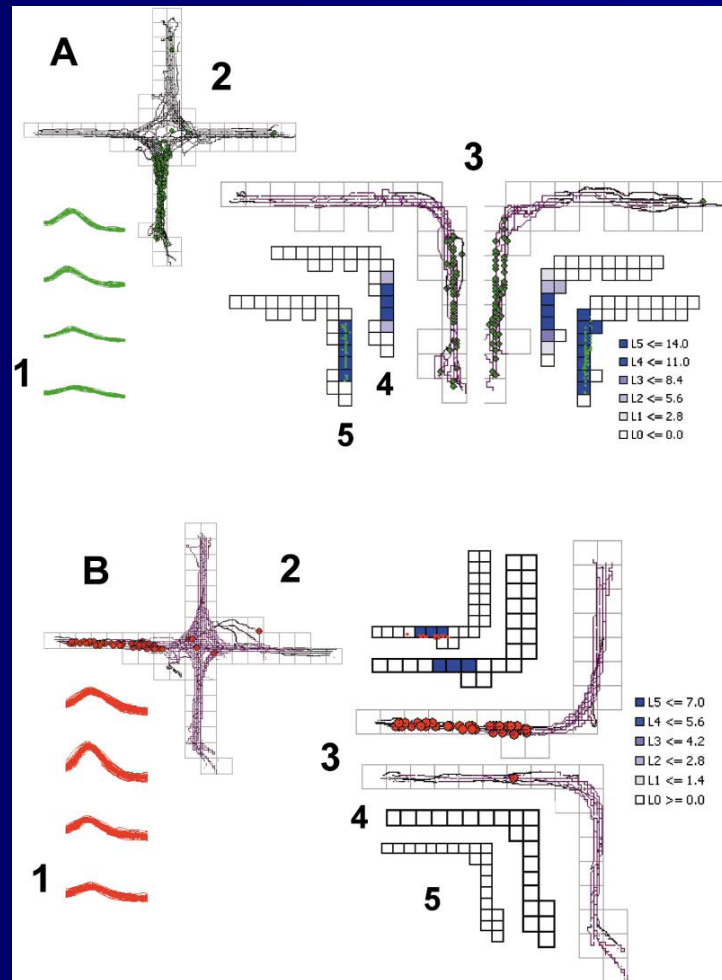
Muller & Kubie, 1987

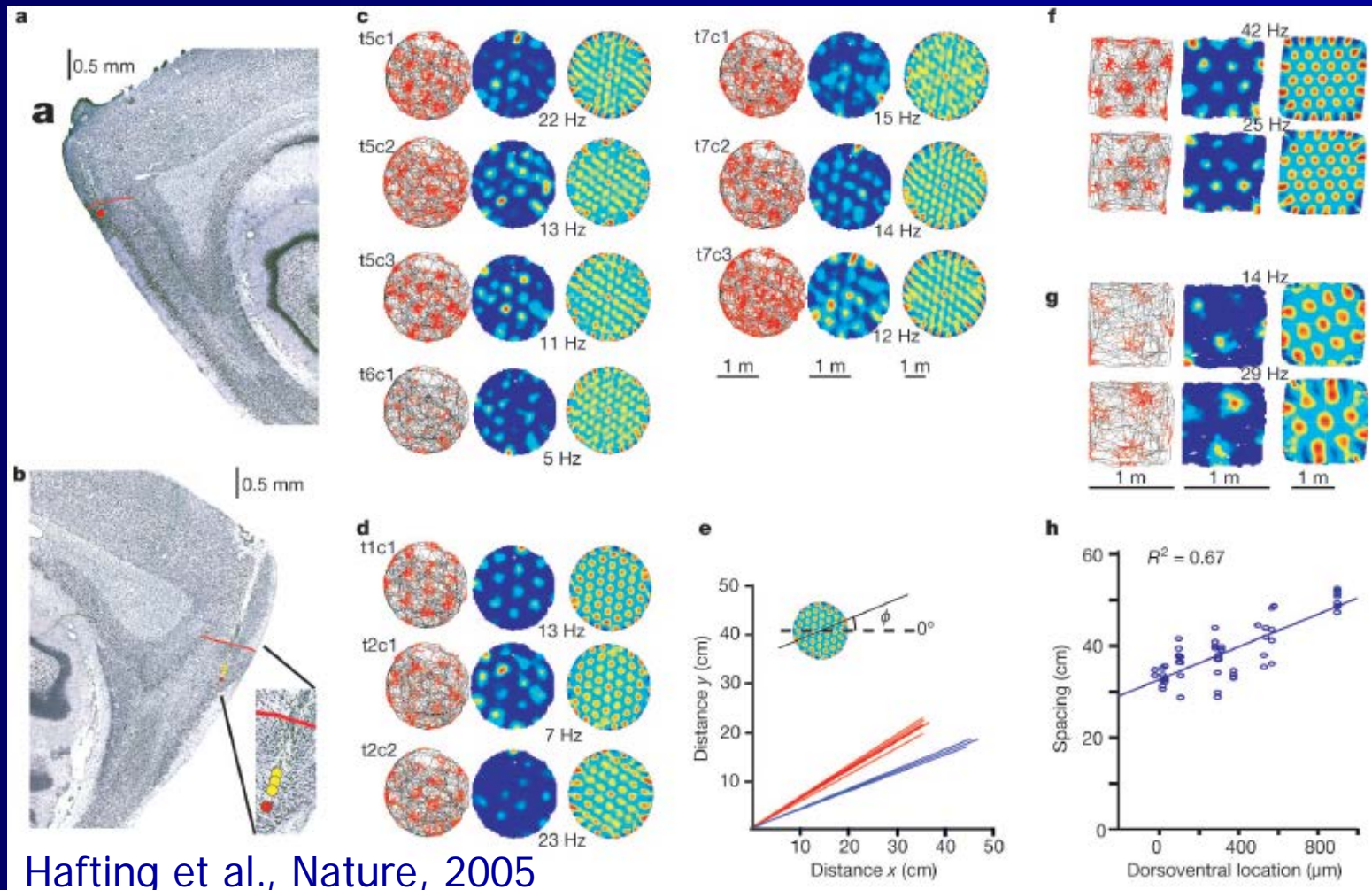
Remapping

Prospective and retrospective coding

Entorhinal grid cells

Hafting et al., Nature, 2005

Pokročilé metody studia učení a paměti

- Elektrofyzologie
  - Extracellular multiple single unit recording
  - Chronické nahrávání z pohyblivých zvířat
- **Intervenční techniky**
- IEG Imaging
- Optogenetika, chemogenetika
- Clarity - zprůhledňování

Intervenční techniky

■ Permanetní léze

- Aspirační
- Chirurgické
- Termokoagulační
- Excitotoxické
- Selektivní neurotoxiny

■ Dočasné inaktivace – funkční léze

- Implantované kanyly pro intrakraniální injeckce
- TTX a ostatní blokátory iontových kanálů
- AMPA antagonista CNQX
- Agonisté inhibiční neurotransmise – muscimol
- Lokální aplikace agonistů a antagonistů specifických receptorů

■ Genetické manipulace

- knock-out, knock-down, knock-in

Transgenní technologie

- Umožňují „vypnutí“ určitého genu nebo naopak vnesení genu cizího.
  - knock-out / knock-down
  - knock-in
- Důsledkem může být inaktivace specifické buněčné struktury nebo specifické populace
  - Germline
  - Selective
    - Cre recombinase a loxP system
    - cell type-specific promoters
  - Inducible
    - Tet-O system (tetracycline transactivator)

Pokročilé metody studia učení a paměti

- Elektrofyzologie
  - Extracellular multiple single unit recording
  - Chronické nahrávání z pohyblivých zvířat
- Intervenční techniky
- IEG Imaging
- Optogenetika, chemogenetika
- Clarity - zprůhledňování

IEG imaging

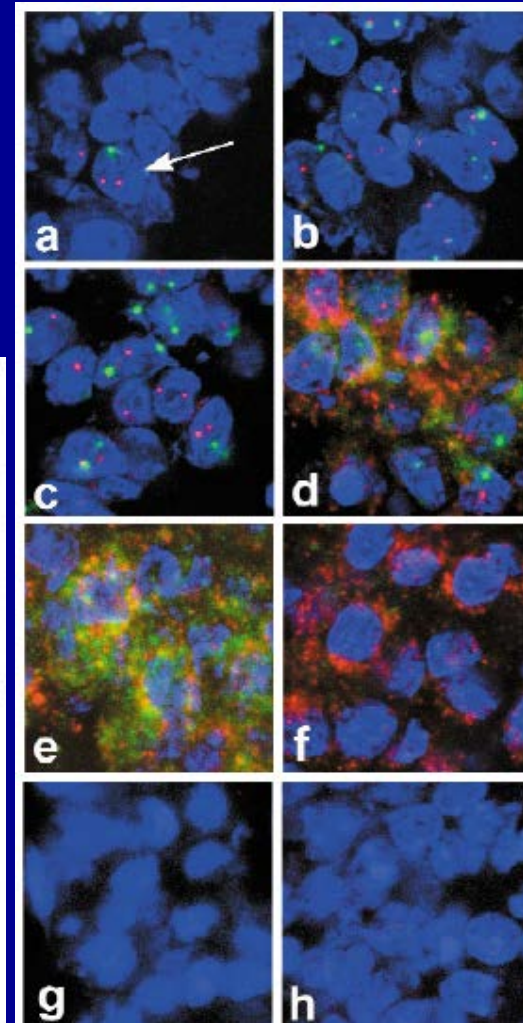
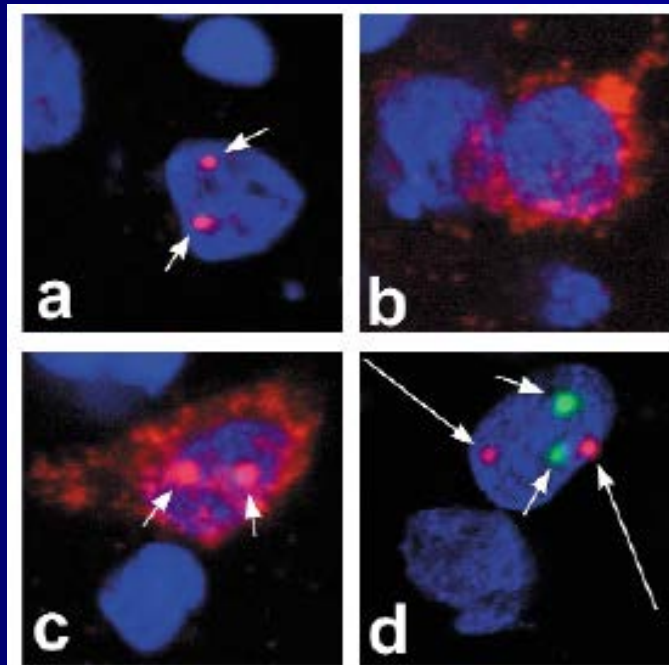
- Nervová aktivita spouští expresi genů časné odpovědi (immediate-early genes – IEGs) v neuronech
  - C-fos, Zif268/Egr 1/..., Narp, BDNF, Arc, Homer1a
- RNA
  - in situ hybridization
    - Radioaktivní
    - Fluorescenční - FISH
  - qPCR
  - Northern blot
- Protein
  - Immunohistochemistry
  - Western blot

Immediate-early genes IEGs

Expresse IEGs *Arc* (zeleně) a *zif268* (červeně) v CA1 neuronech v klidu (a) a 2 (b), 5 (c), 15 (d), 30 (e) a 60 (f) min po MECS, g – s RNázou; h – sense próba

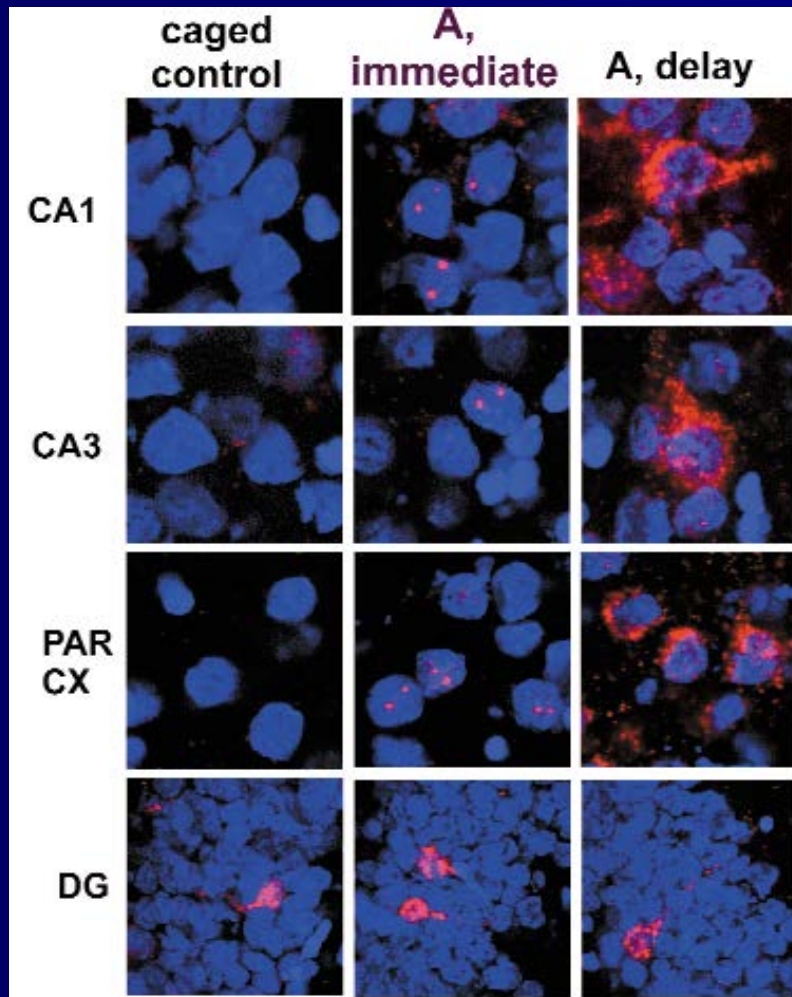
Různé druhy IEG signálu: *Arc*
Intranuclear foci -INF (a); *Arc* - cytoplasmic (b); double-positive *Arc* signal (c); double label *Arc* (zeleně) a *zif268* (červeně) (d)

Guzowski et al., 1999

catFISH

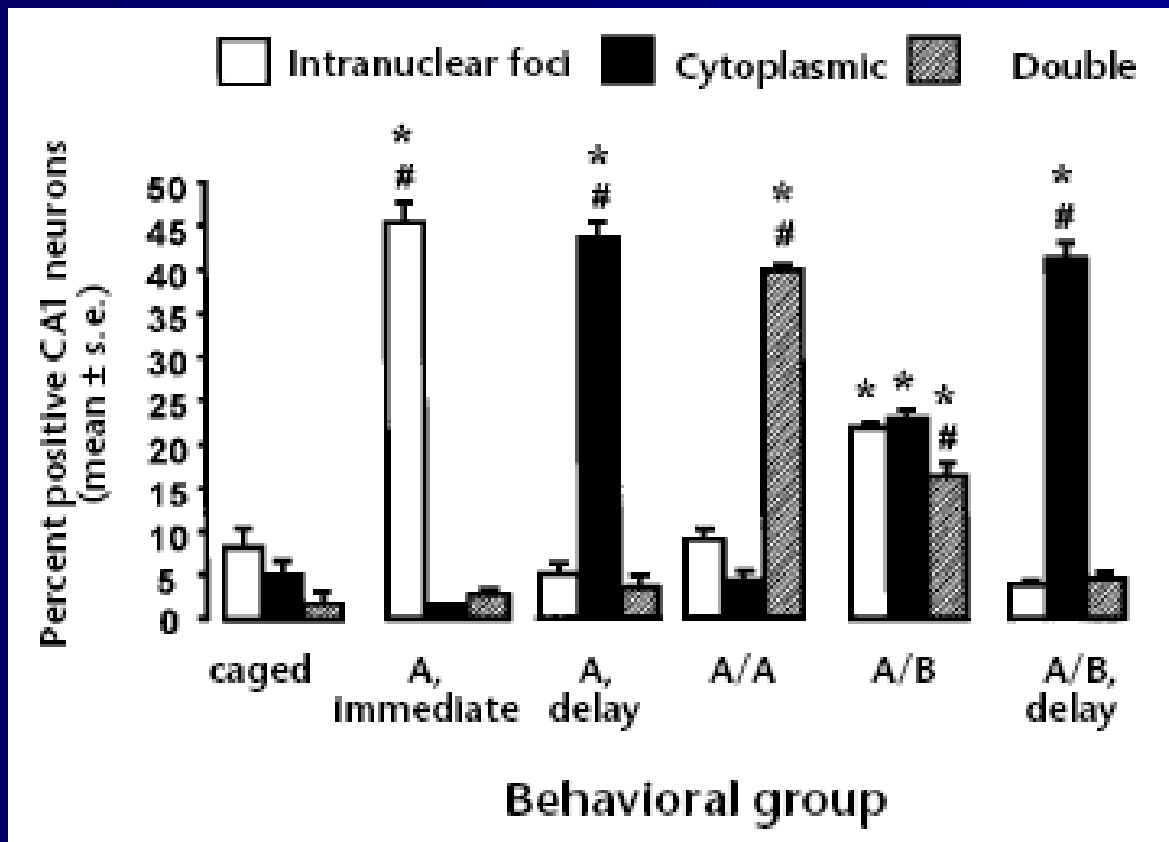
Cellular compartment analysis of temporal activity by FISH

- Intranukleární exprese *Arc* (primární RNA transkript) se objevují v jádrech neuronů v CA1, CA3 a v kůře okamžitě po exploraci prostředí A.
- Po 25 minutách se *Arc* mRNA objevuje v cytoplasmě.
- Nízká exprese *Arc* v DG se nemění.

Guzowski et al., 1999,
Nat Neurosci

Kontextuální specifická exprese *Arc*

Arc signal je specifický k behaviorálnímu kontextu: stejné neurony jsou aktivní ve stejném prostředí A, ale odlišné skupiny jsou aktivní v různých prostředích A/B.

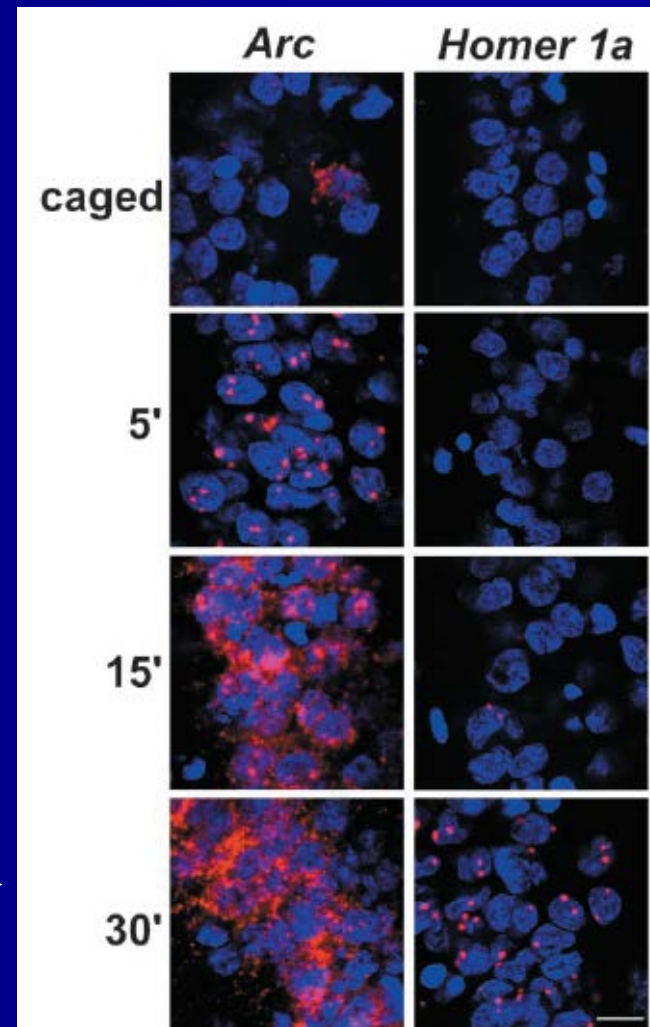
Guzowski et al., 1999, Nat Neurosci

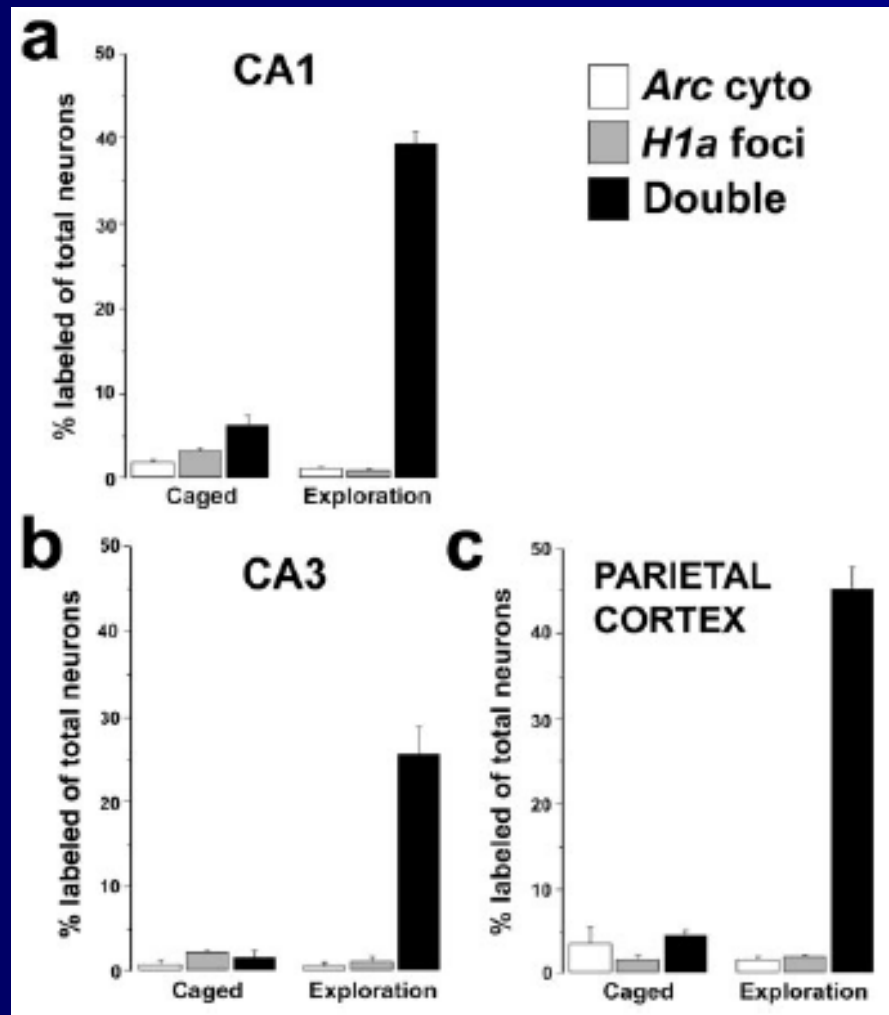
Zpožděný výskyt signálu z *Homer1a*

- Intranukleární signál (INF) *Homer1a* se objevuje 30 minut po indukující stimulaci (MECS).
- Toto zpoždění je dáno pozicí próby na 3'UTR na primárním transkriptu (~40 kb od počátku) a omezené elongační rychlosti RNA polymerázy II (~1.4kb/min).
- INF *H1a* se časově shoduje s cytoplasmatickým *Arc*. →

Vazdarjanova et al., 2002, J Neurosci

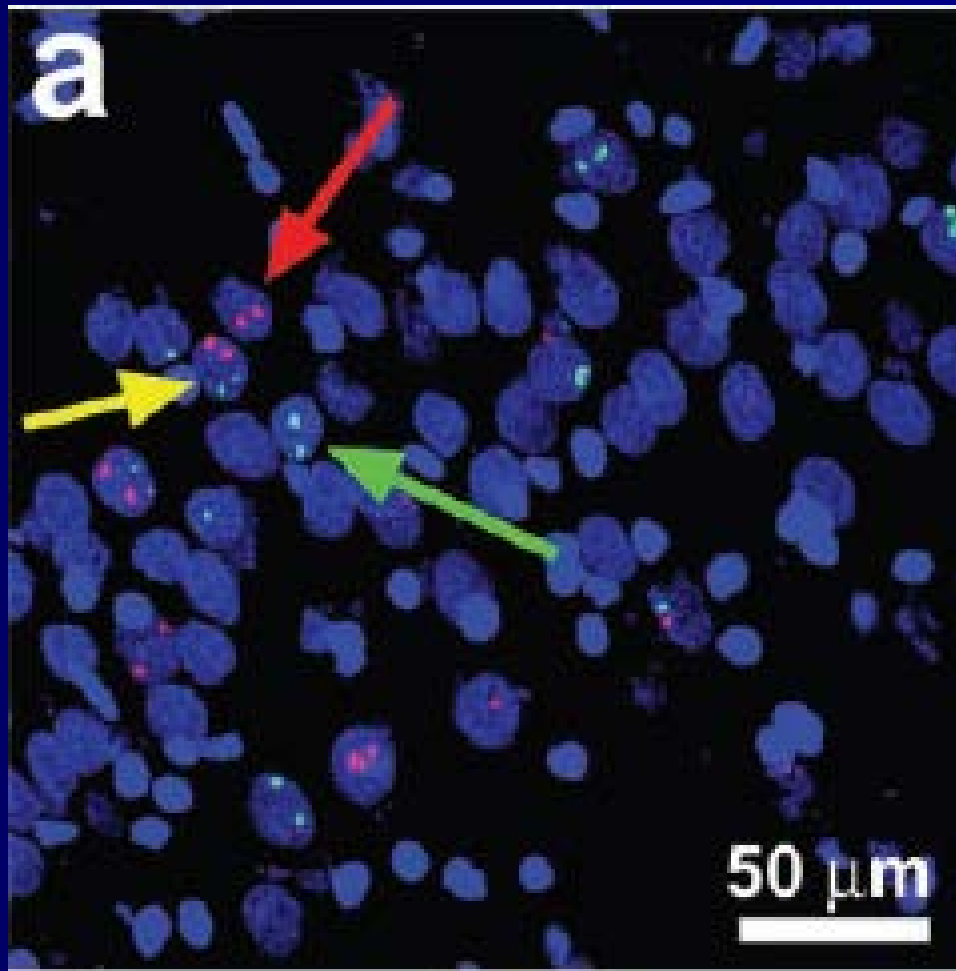

INF *H1a* kolokalizuje s cytoplazmatickým *Arc*

- Intranukleární signál *Homer1a* se objevuje ve stejných neuronech jako cytoplasmatický *Arc*.
- To umožňuje modifikaci catFISHe: aktivita během první behaviorální epizody je detekována pomocí *Homer1a* INF a druhá prostřednictvím *Arc* INF.

Arc/Homer1a catFISH

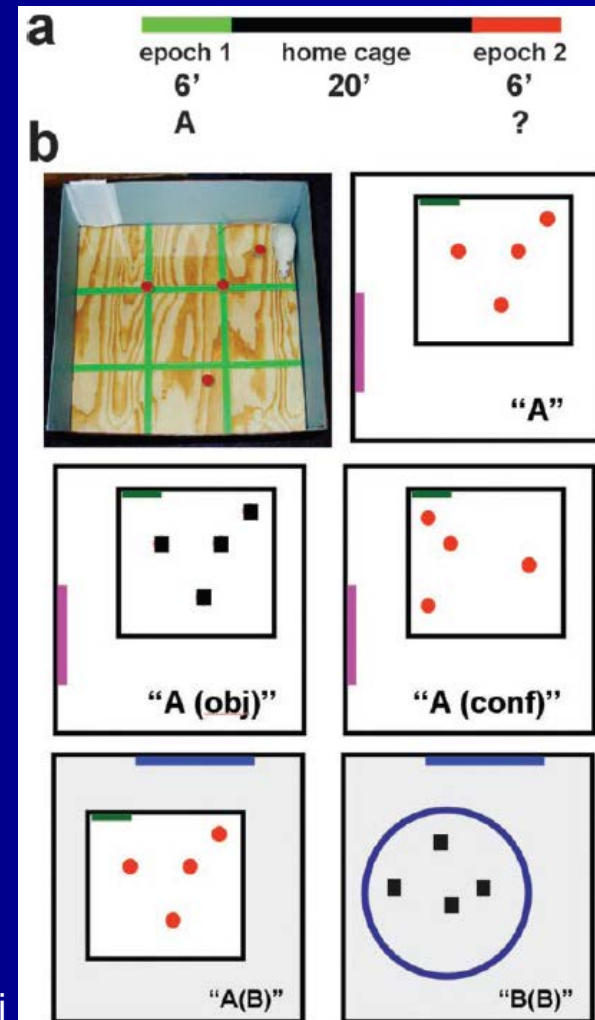

Homer1a (zelený INF) značí neurony aktivní během první epizody ~25-30 min před smrtí zvířete. *Arc* (červený INF) značí neurony aktivní během druhé epizody bezprostředně před usmrcením. Double-positivní neurony byly aktivní během obou epizod.

Změny v prostředí

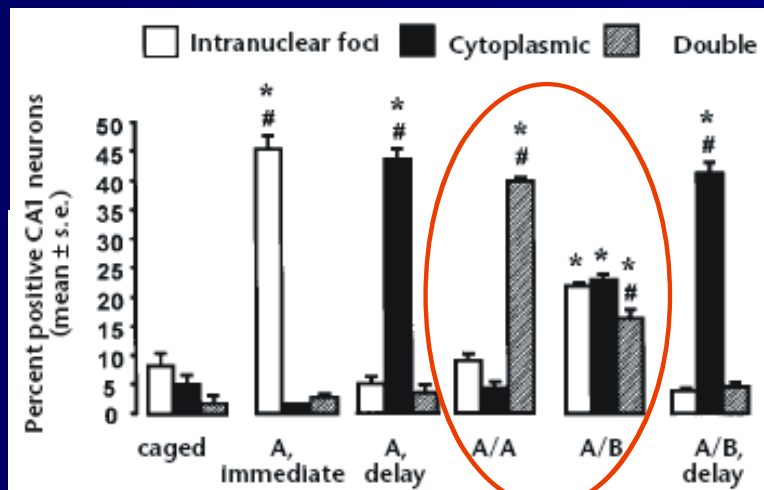
- Zvířata byla vypuštěna na 6 min jednou v prostředí A, navrácena do svých klecí, a 20 min později podruhé vypuštěna v tomtéž prostředí A, v modifikovaném prostředí A' buď s jinými objekty Aobj, s jiným uspořádáním stejných objektů Aconf, anebo s jinými vzdálenými orientačními značkami Ab, anebo v úplně jiném prostředí B.
- Kontrolní zvířata (caged controls - CC) zůstala ve svých klecích po celou dobu.

Vazdarjanova and Guzowski, 2004, J Neurosci

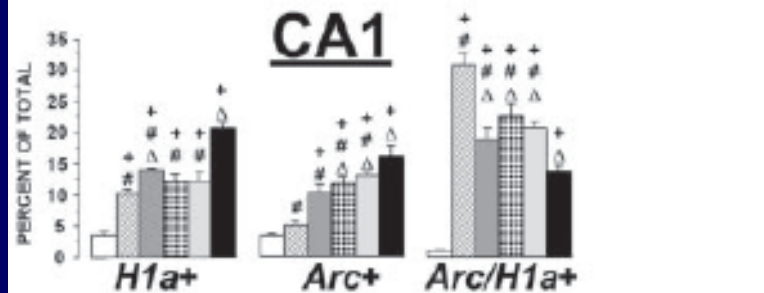

CA1 a CA3 reagují odlišně na změny v prostředí

Guzowski et al., 1999, Nat Neurosci

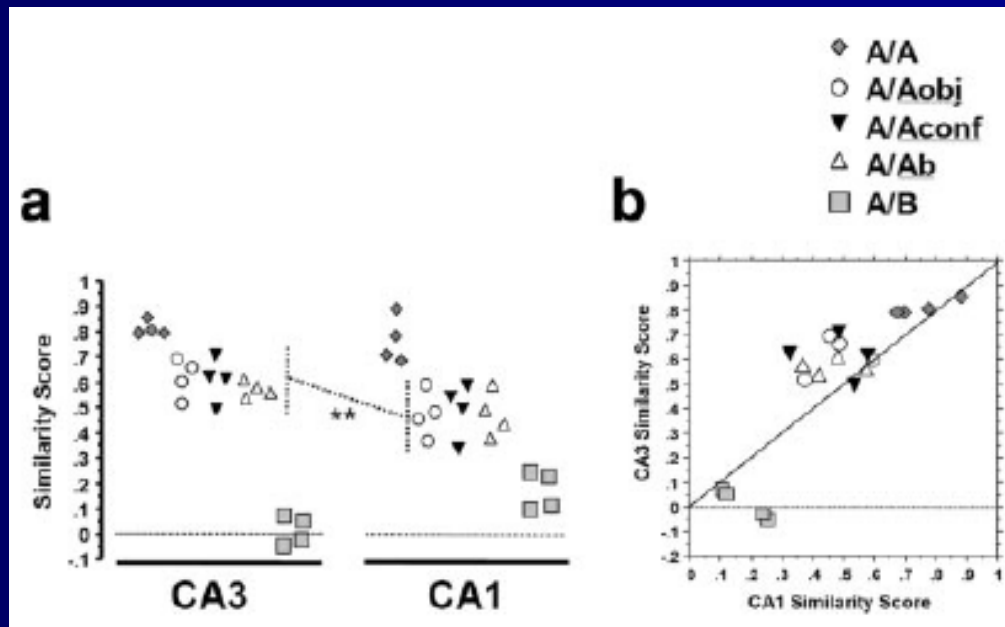

Vazdarjanova and Guzowski, 2004, J Neurosci

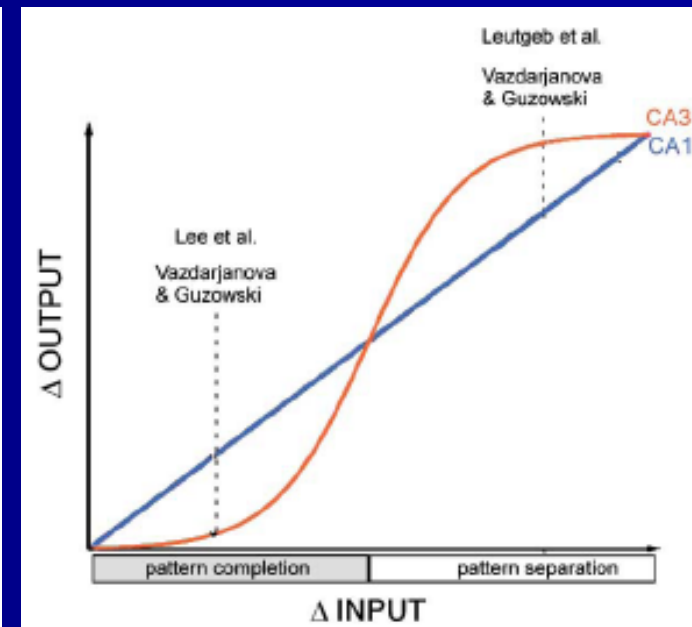
- Ve stejném prostředí (A/A) se aktivní neuronální skupiny (neural ensembles) v CA1 i v CA3 z valné části překrývají.
- V různých prostředích (A/B) jsou aktivní skupiny v CA3 statisticky nezávislé, zatímco v CA1 nadále přetrvává jistá podobnost skupin.
- Při mírných změnách (A/A') je podobnost vyšší v CA3 než v CA1.

Dynamika IEG exprese v CA3 a CA1 se liší

Odpověď na změnu prostředí je v CA1 postupná, zatímco v CA3 se blíží dvěma stavům buď totožných, nebo diametrálně odlišných populací. To ukazuje na dynamickou rovnováhu mezi separací (pattern separation) a doplněním vzorců (pattern completion) v CA3, nikoliv v CA1.

Vazdarjanova and Guzowski, 2004, J Neurosci

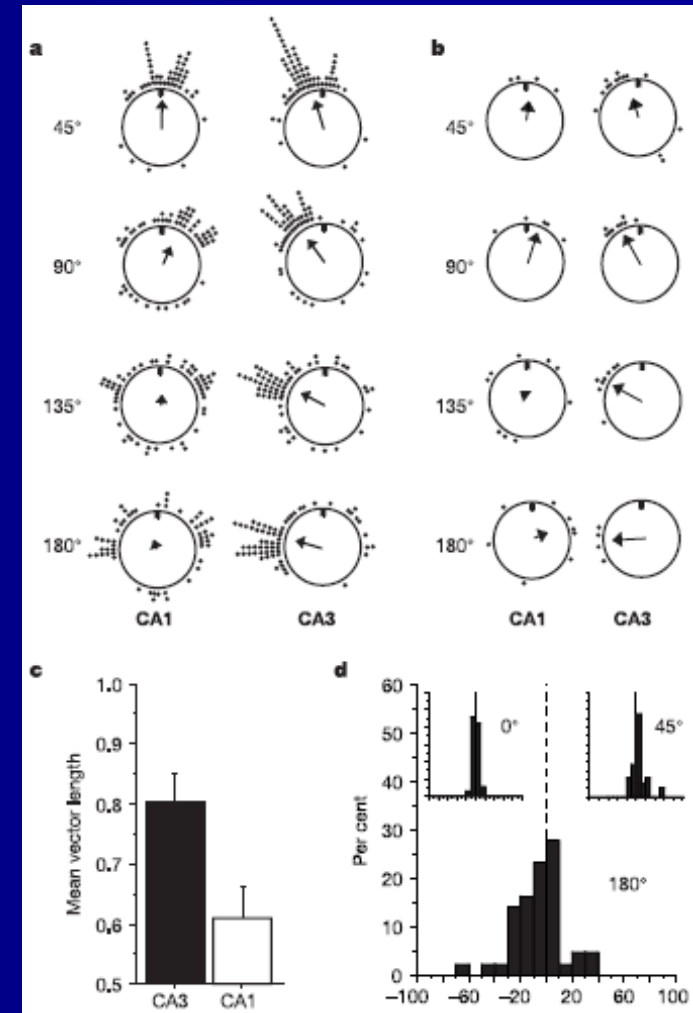
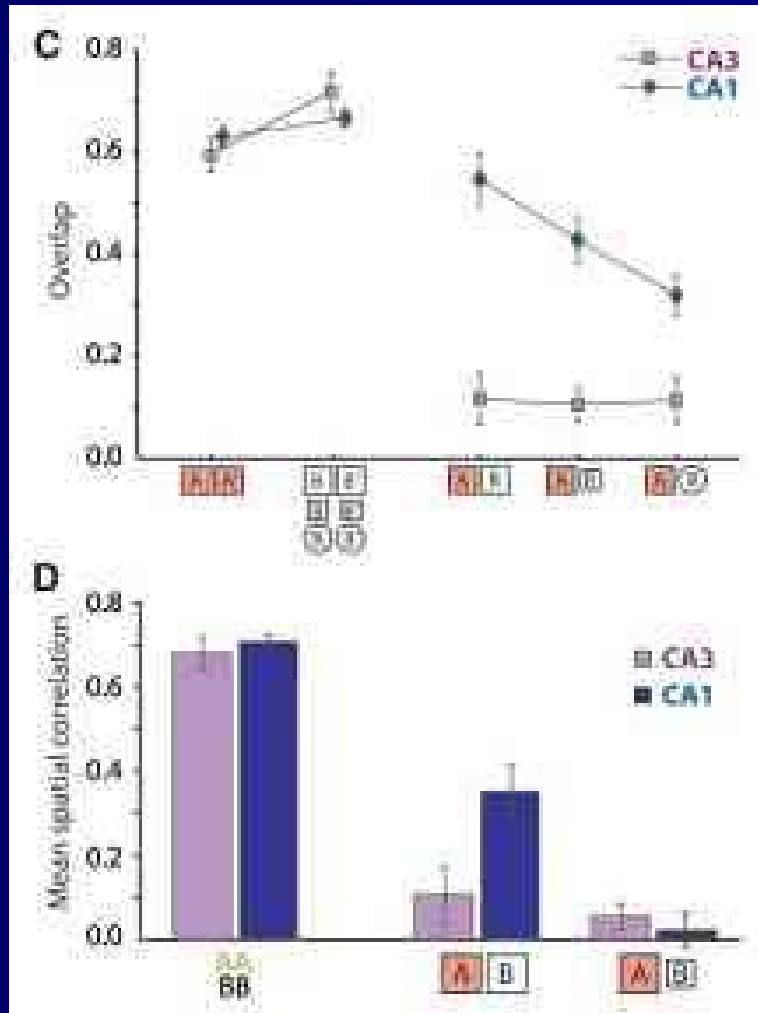

Guzowski et al., 2004, Neuron

Podobně se liší i neuronální aktivita

Leutgeb et al., Science, 2004

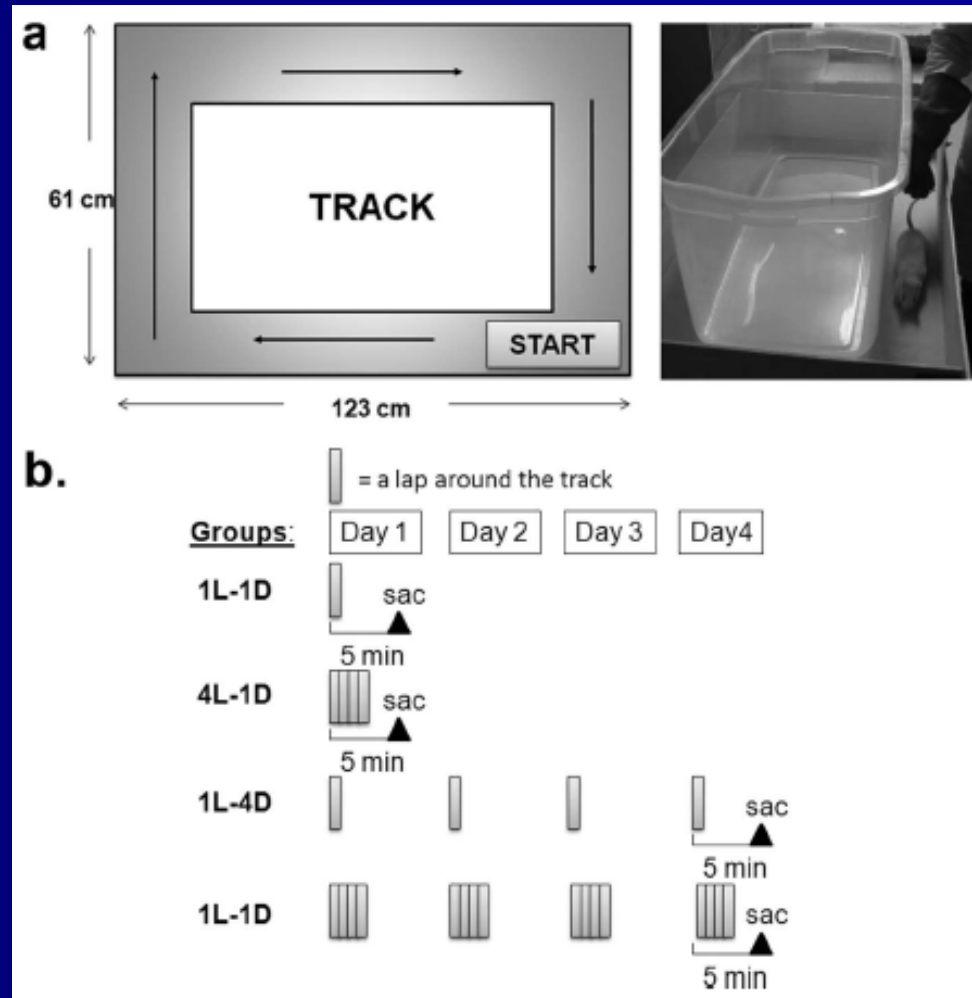
Lee et al., Nature, 2004

Kolik aktivity je třeba ke spuštění exprese *Arc*?

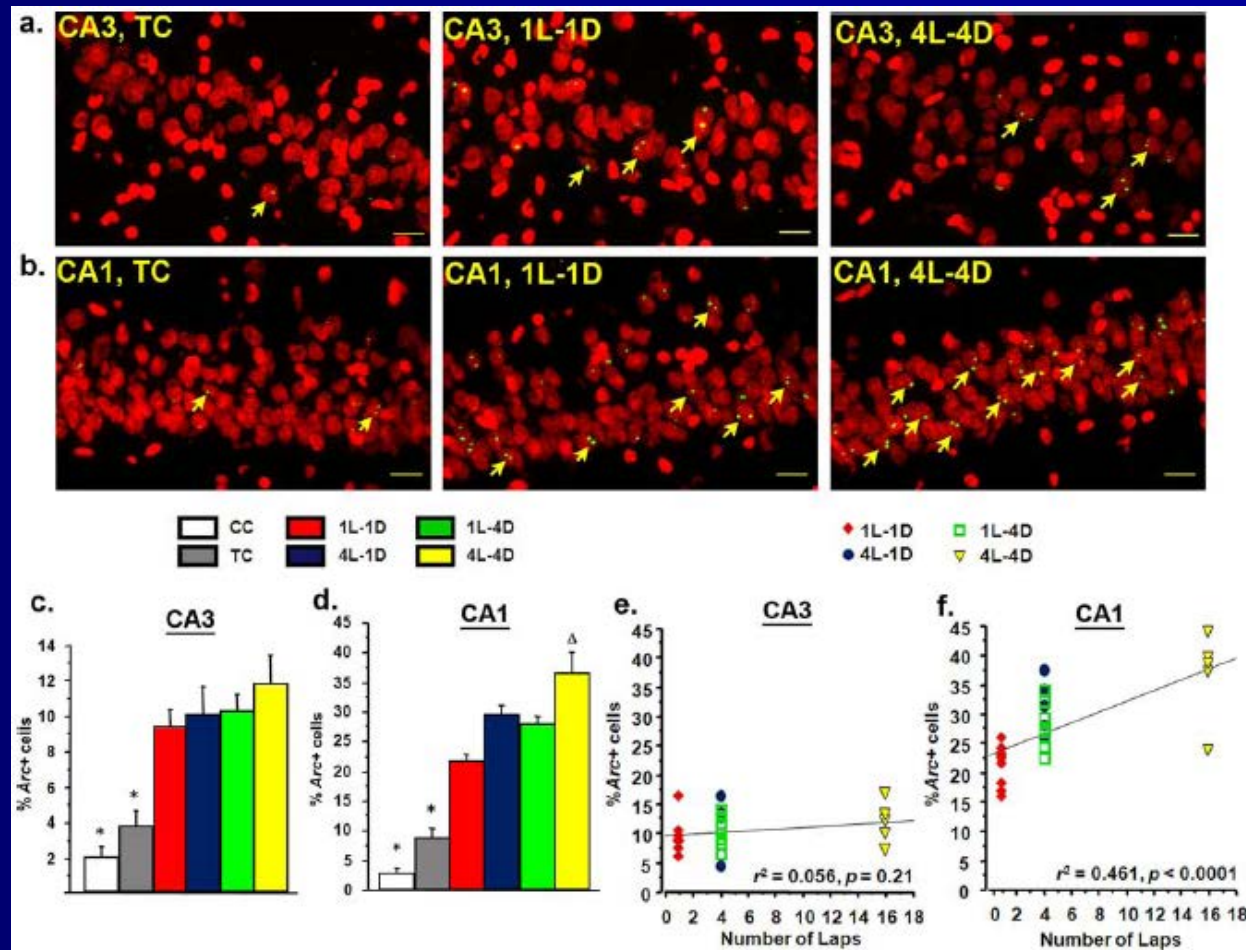
- Track maze – potkan projde každým místem právě jednou v každém kole
- Je aktivita place cells vyvolaná jedinou návštěvou „place field“ dostatečná ke spuštění exprese *Arc*?
- Posílí opakování tuto expresi?

Miyashita et al., 2009, J Neurosci

Jednorázová zkušenost spouští expresi *Arc* v hipokampu

- Populace *Arc+* neuronů v CA3 byly kompletní už po prvním kole, zatímco v CA1 se *Arc+* populace rozrůstala s opakováním.
- *Arc* může být součástí molekulární kaskády od neuronální aktivity k synaptické plasticitě.

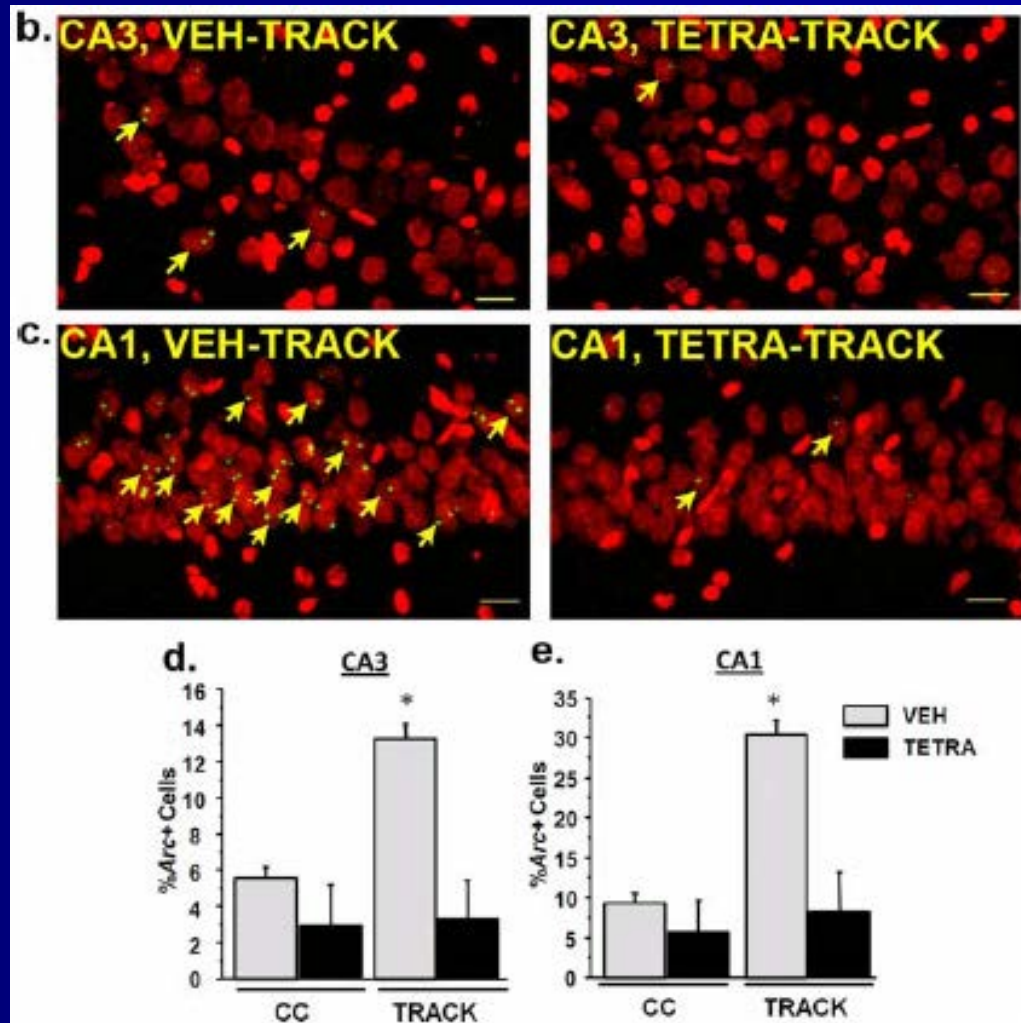

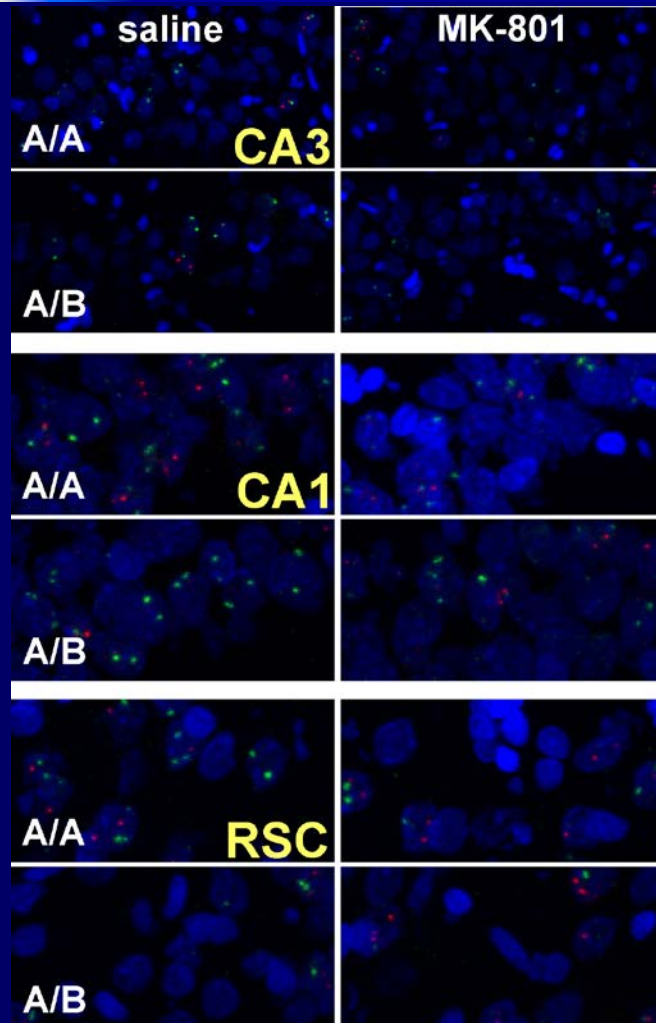
Vede aktivita place cells vždy ke spuštění exprese *Arc*?

- Inaktivace mediálního septa (MS) narušuje učení a plasticitu v hipokampu, ale prostorově specifická aktivita v CA1 je zachována.
- Inaktivace MS zcela eliminovala behaviorálně indukovanou expresi *Arc* v hipokampu.

Miyashita et al., 2009, J Neurosci

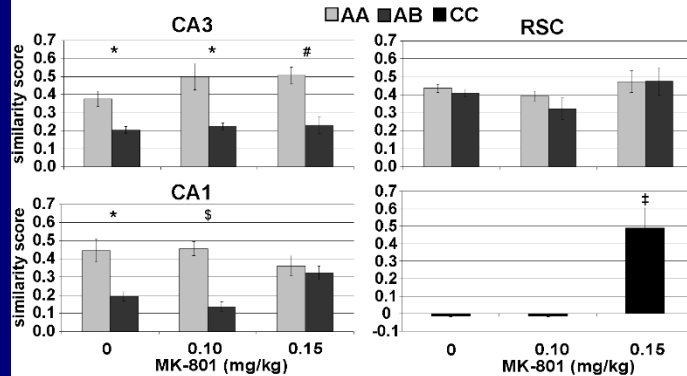
Hyperassociation in a model of psychosis

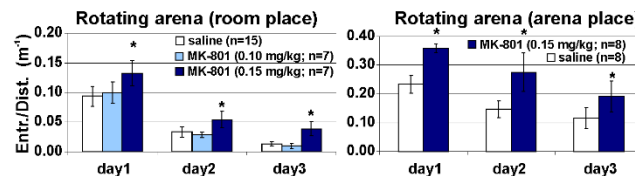
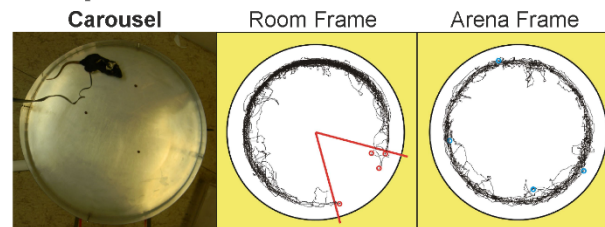
Arc/Homer 1a catFISH imaging of neuronal activity during repeated exploration of the same or different contexts.

MK-801 abolished ensemble code for spatial context in CA1, but not in CA3 populations of IEG positive neurons.

MK-801 impaired coordination of discordant information.

Pokročilé metody studia učení a paměti

- Elektrofyzologie
  - Extracellular multiple single unit recording
  - Chronické nahrávání z pohyblivých zvířat
- Intervenční techniky
- IEG Imaging
- Optogenetika, chemogenetika
- Clarity - zprůhledňování

Optogenetika

Stanford Optogenetics Resource Center:

<http://www.stanford.edu/group/dlab/optogenetics/>

Method of the Year: 2010 →
nature methods
Optogenetics

2012
nature
Channelrhodopsin
Crystal Structure →

2010
**SCIENTIFIC
AMERICAN**
Optogenetics Article →

2011 Primer
Cell
Opsin Genomics and
Structure-Function →

2011 Primer
Neuron
Optogenetics in
Neural Systems →

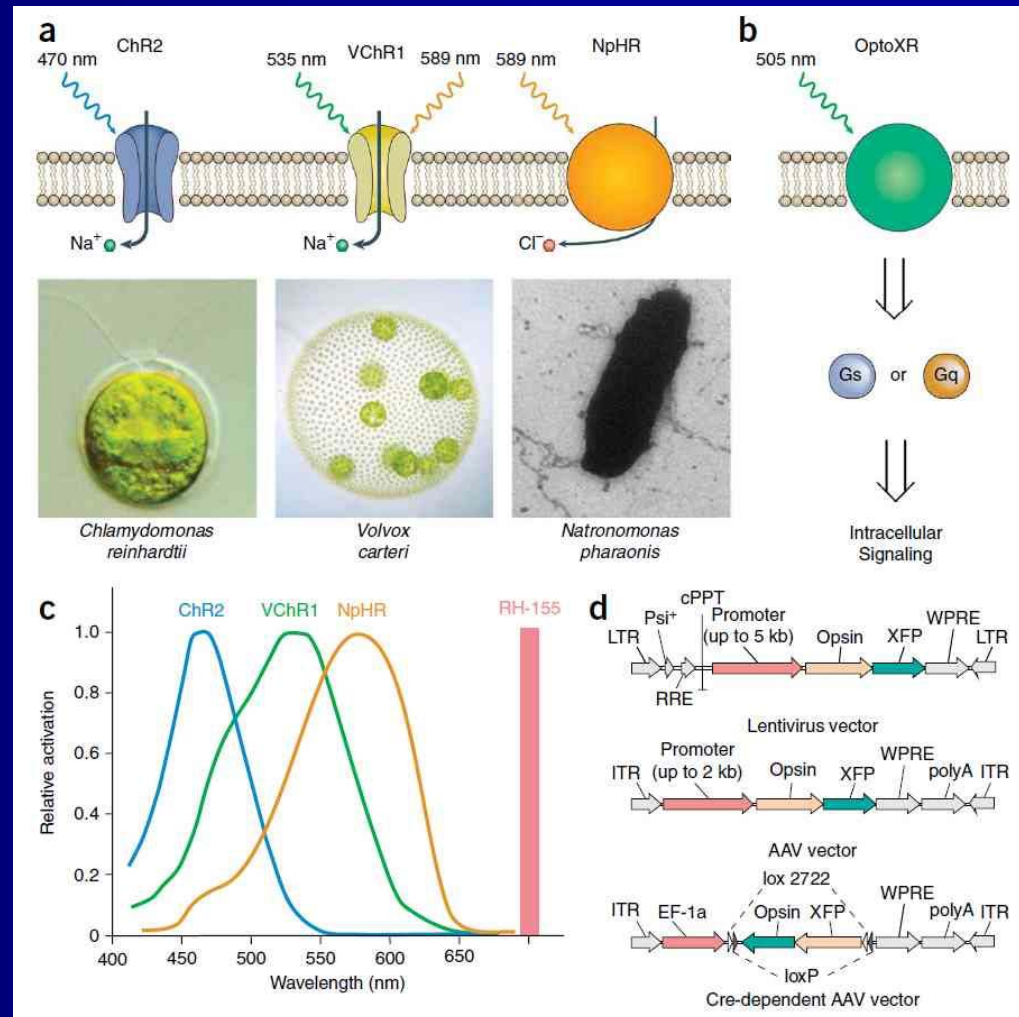
nature
protocols
optogenetics
protocols →

2012 Analysis
nature methods
Quantitative Opsin
Properties →

Optogenetika

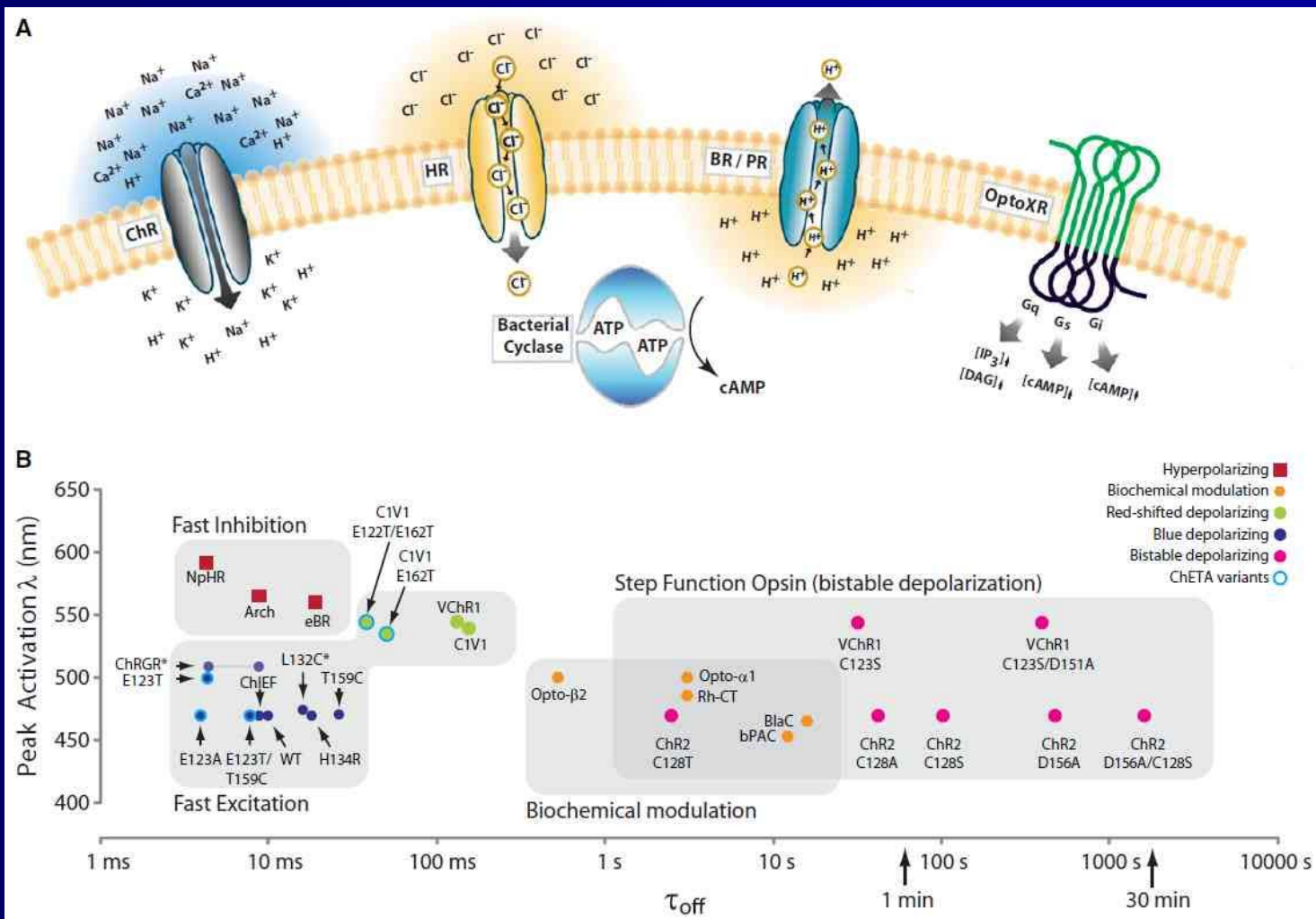
- Kationtový kanál
- Chloridová pumpa
- Světločivný chimerický GPCR
- Kombinace různých vlnových délek
- Virové vektory
- Kombinace s dalšími transgeny (Cre rekombináza, tetracycline transactivator (tTa))

Zhang et al., 2010, Nature Prot

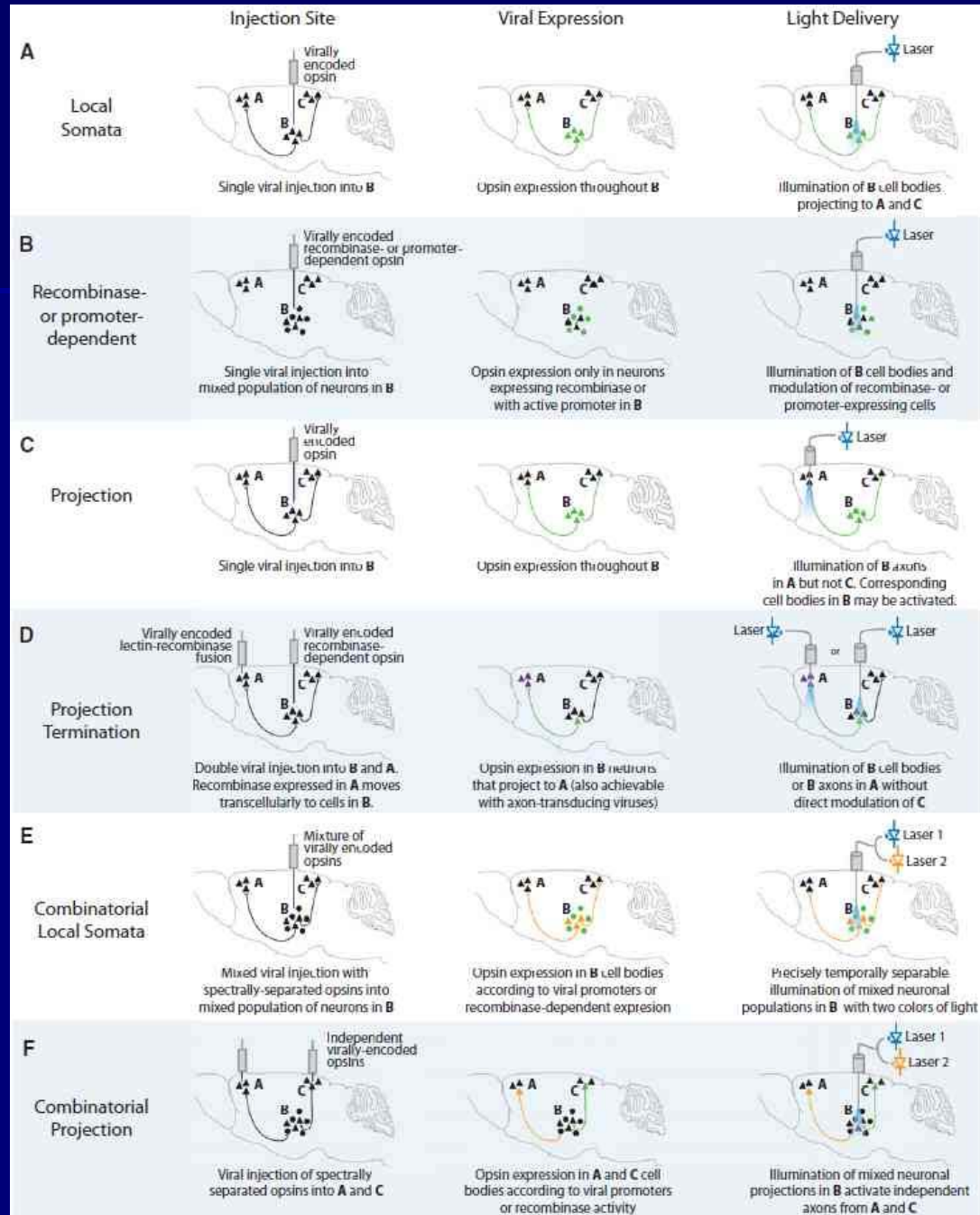

Opsiny

Yizhar et al., 2011, Neuron

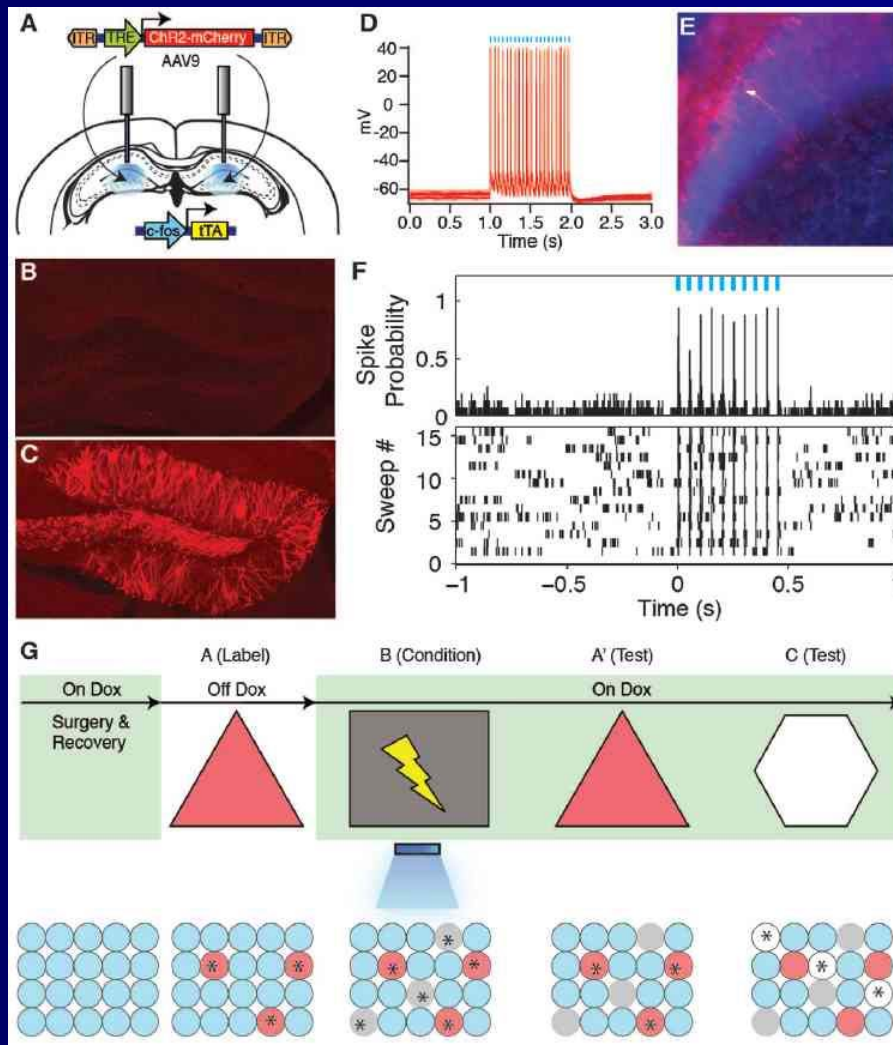
Targeting

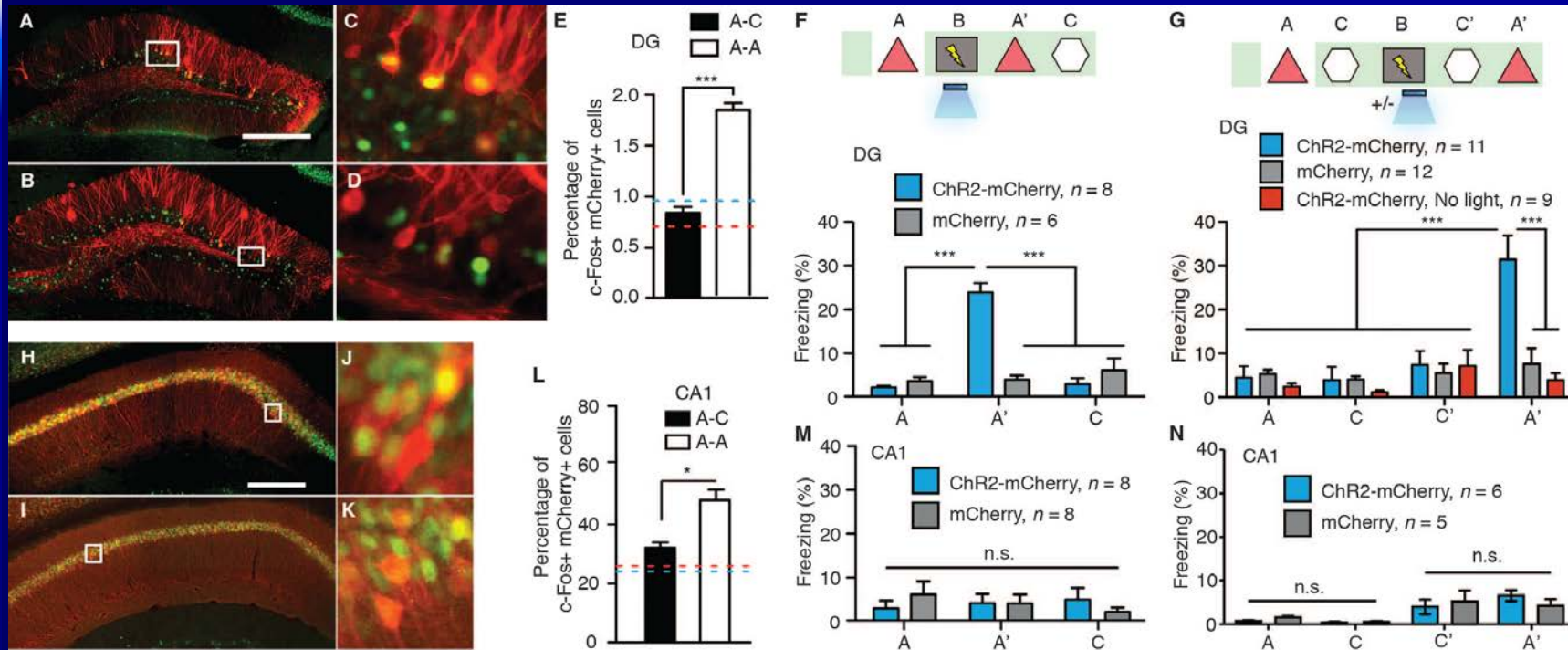

Creating false memories

Ramirez et al., 2013, Science

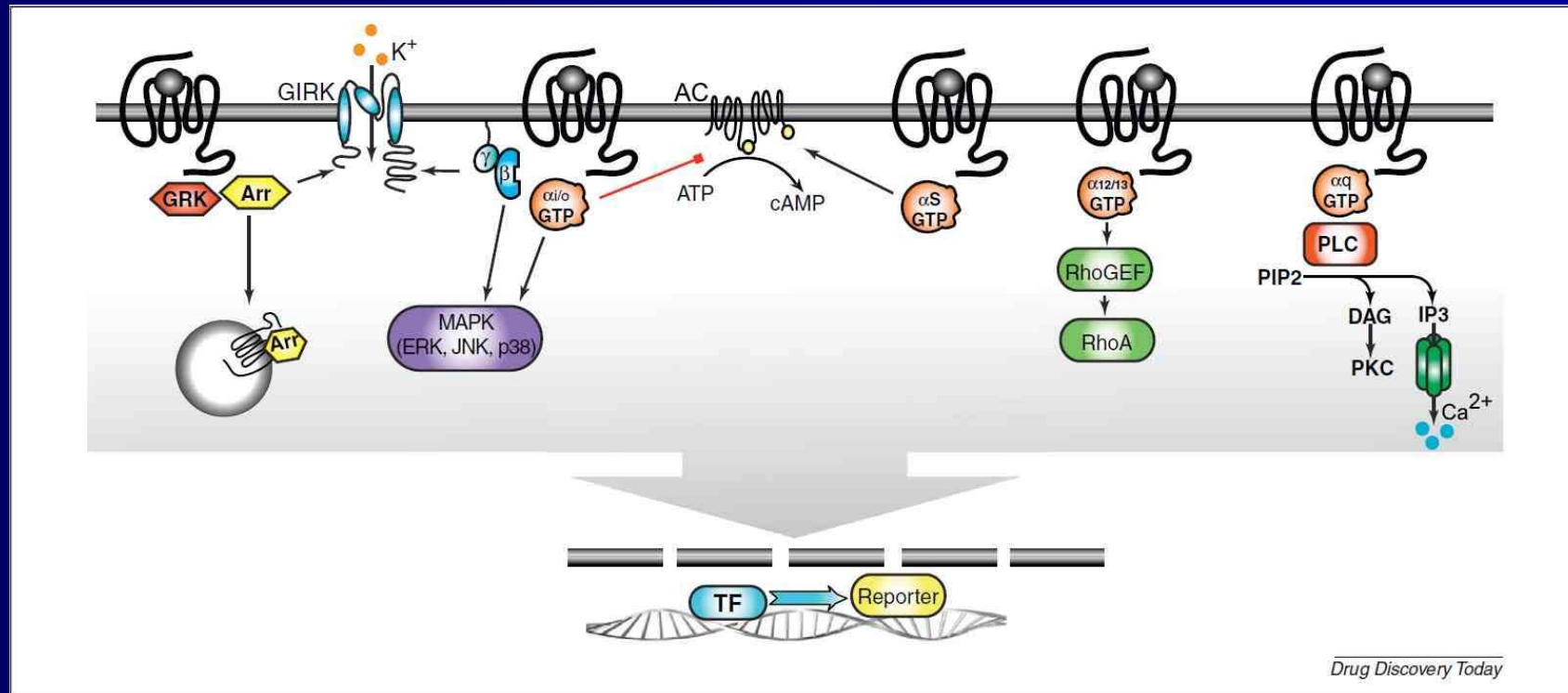
Creating false memories

Ramirez et al., 2013, Science

Chemogenetika - GPCR

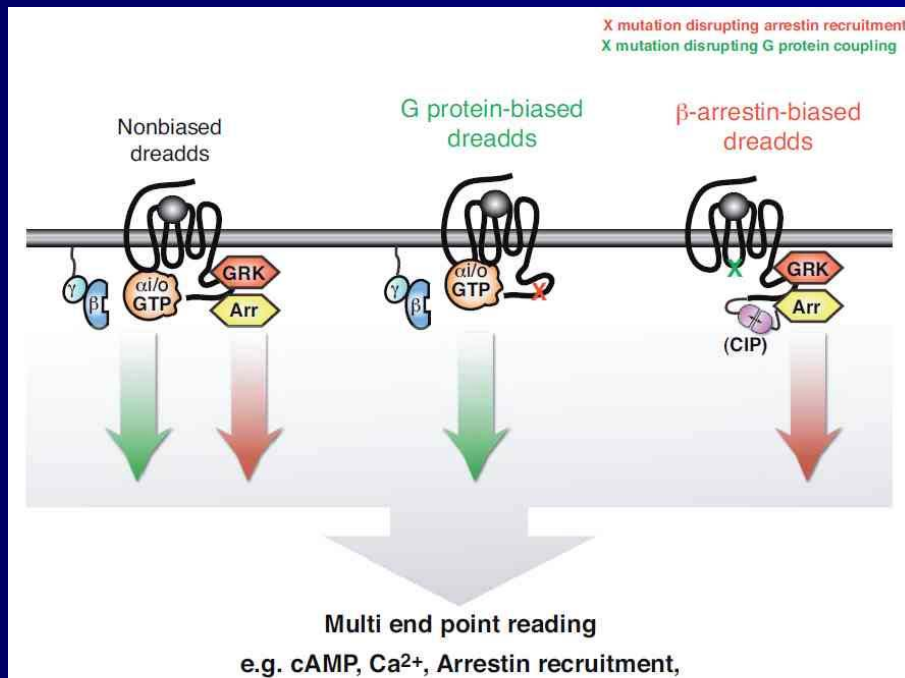
G-protein-coupled receptors

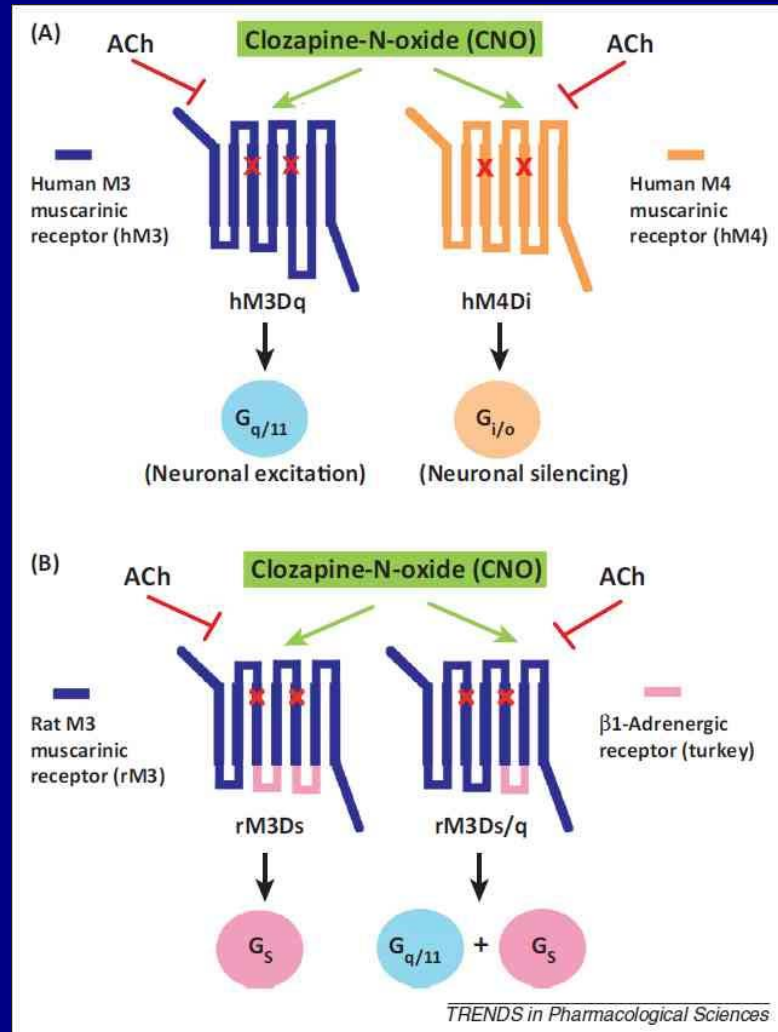
Chemogenetika - DREADDs

Wess et al., 2013, Trends Pharm Sci

Designer Receptors Exclusively Activated by Designer Drugs
CNO (Clozapine-N-Oxide)

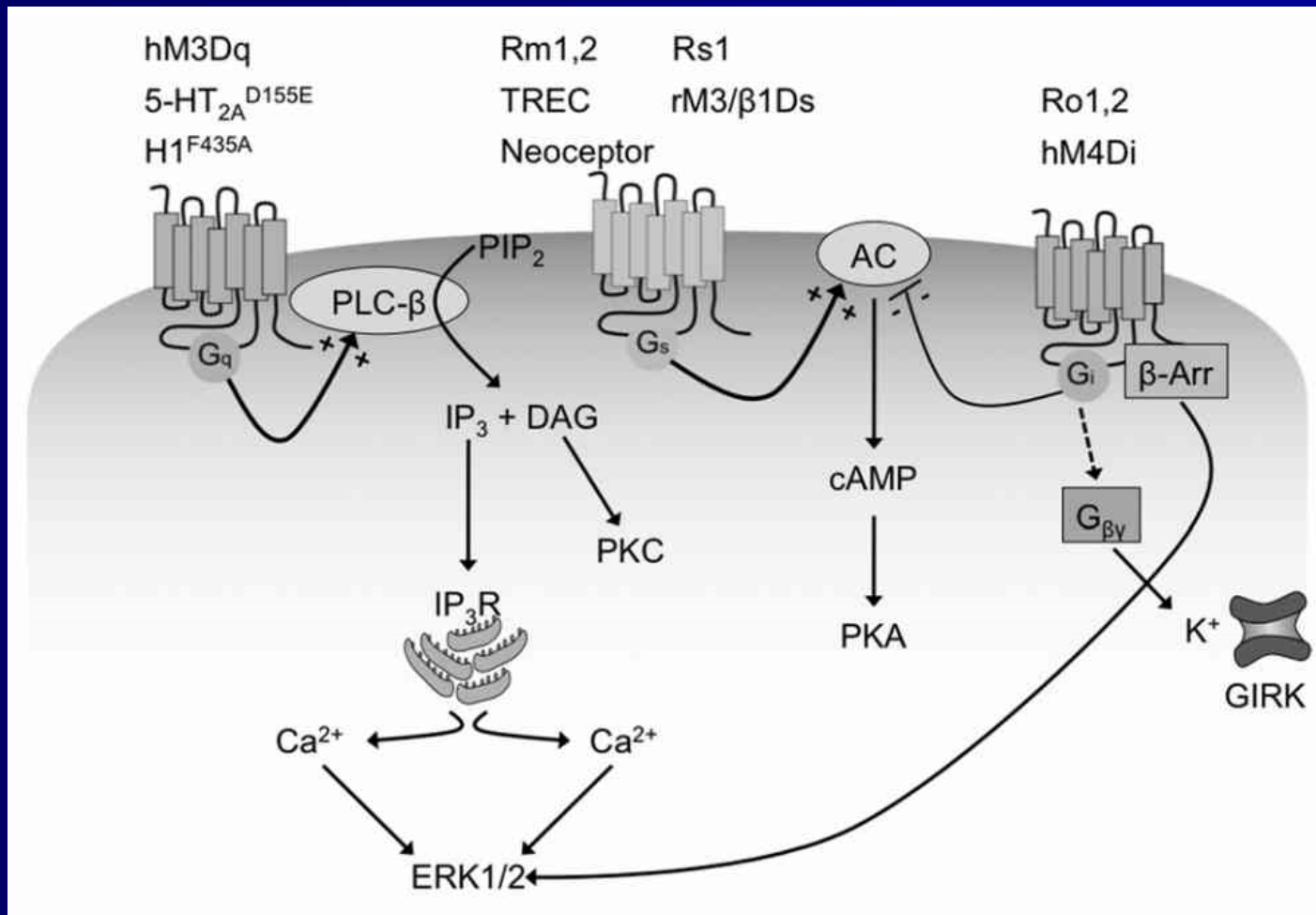

Drug Discovery Today

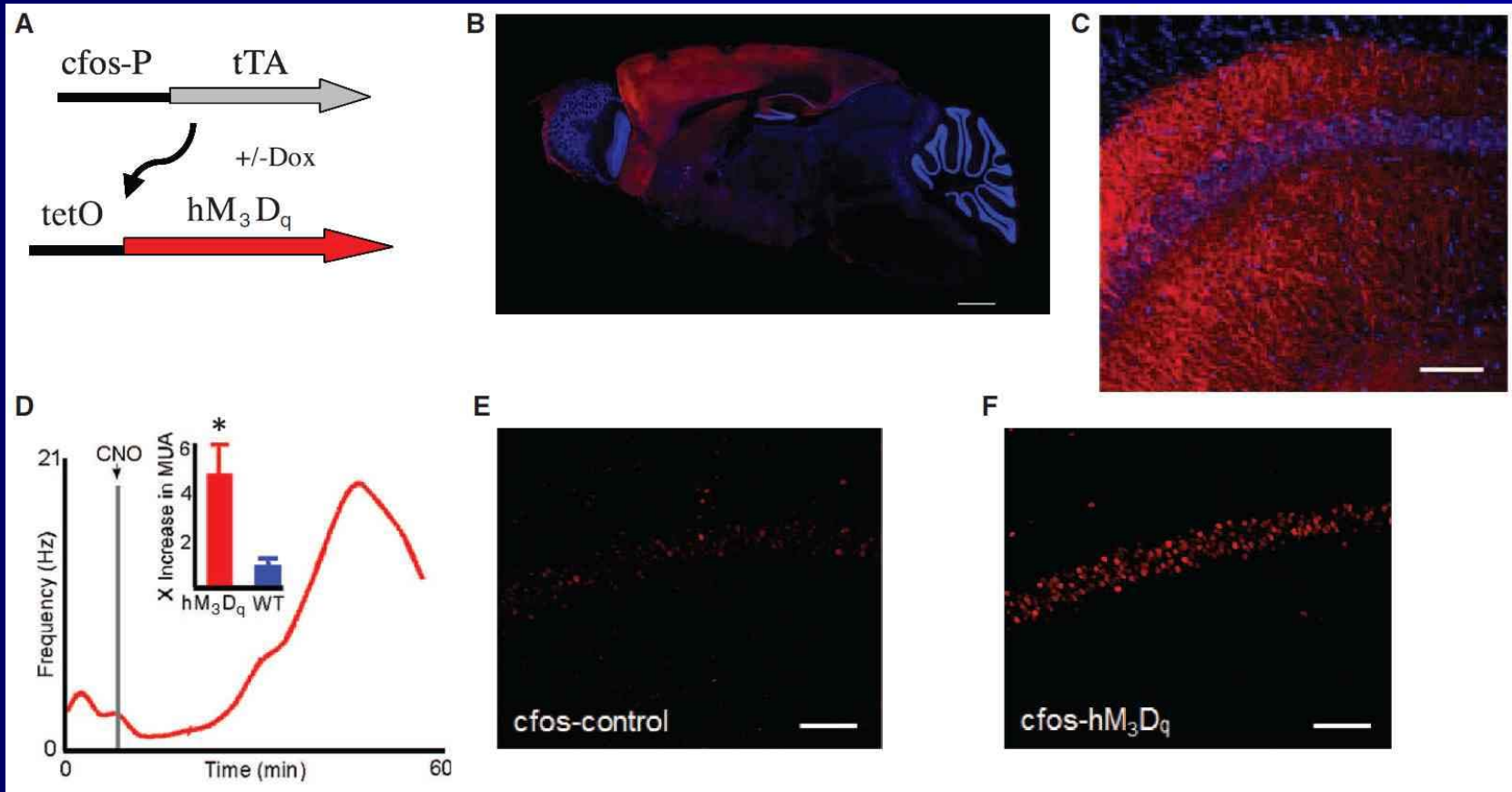

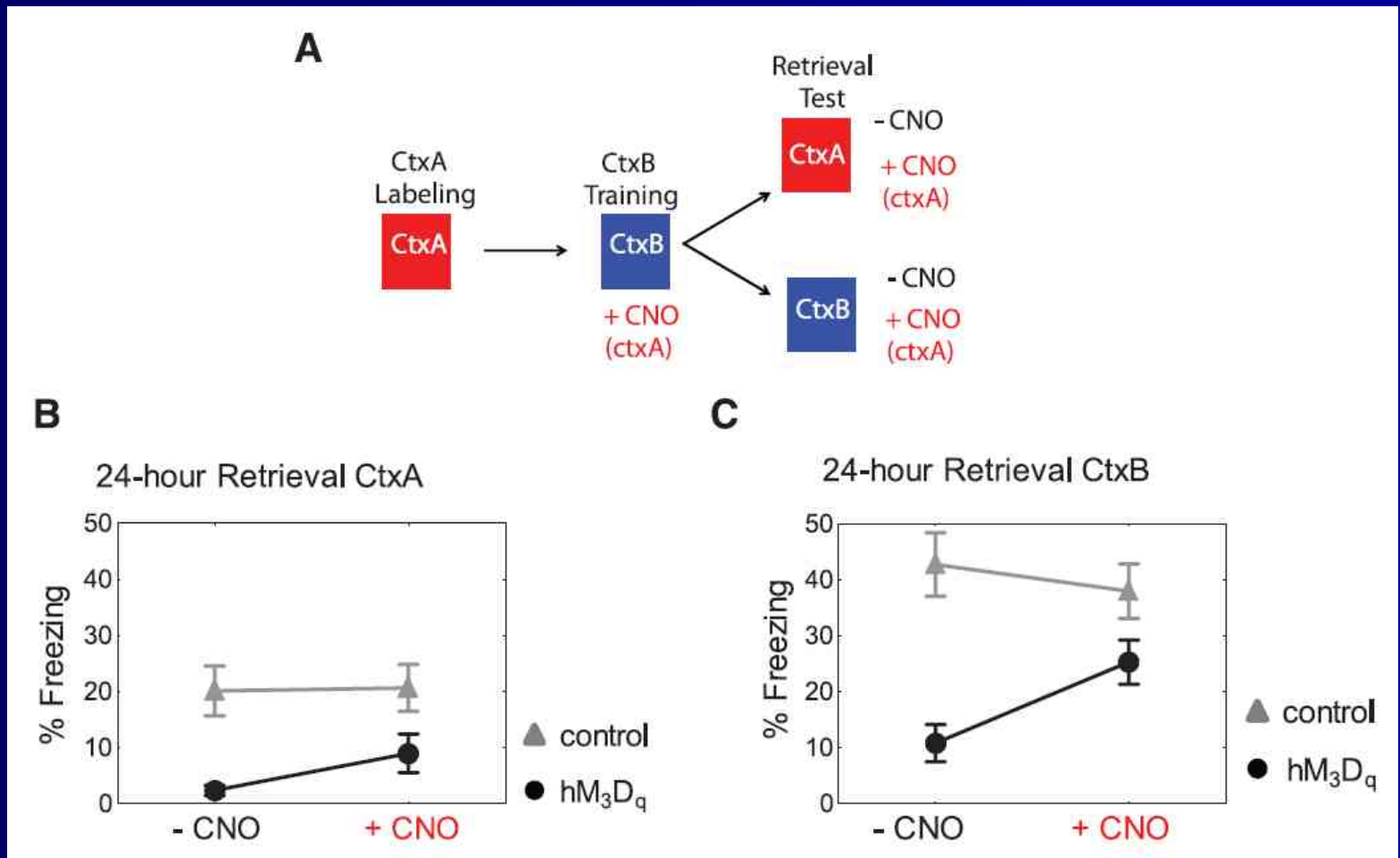
hM3Dq - hM4Di

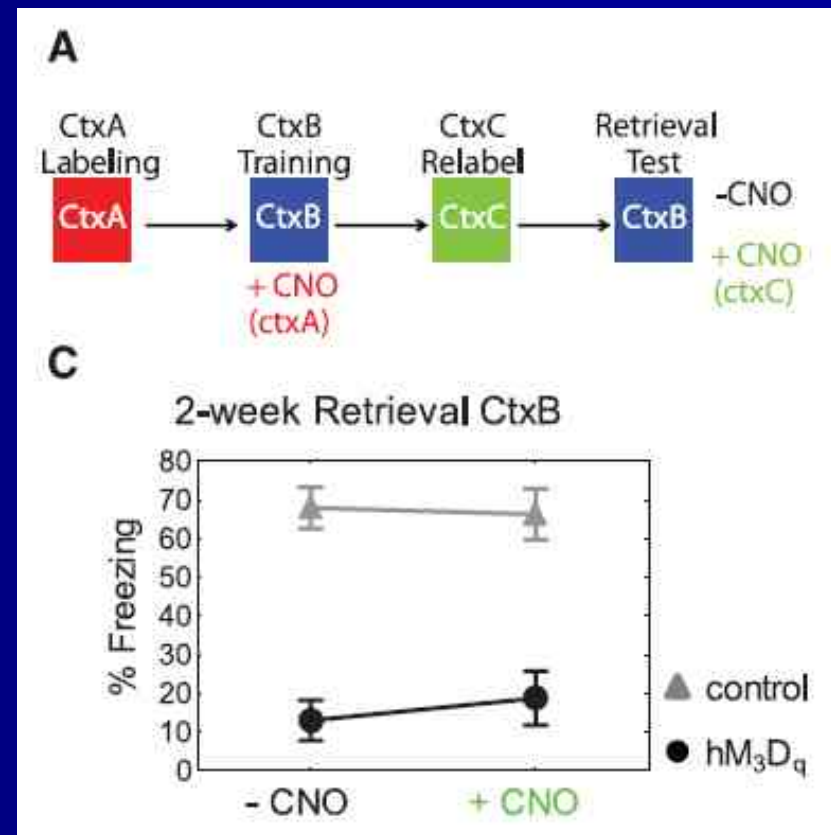
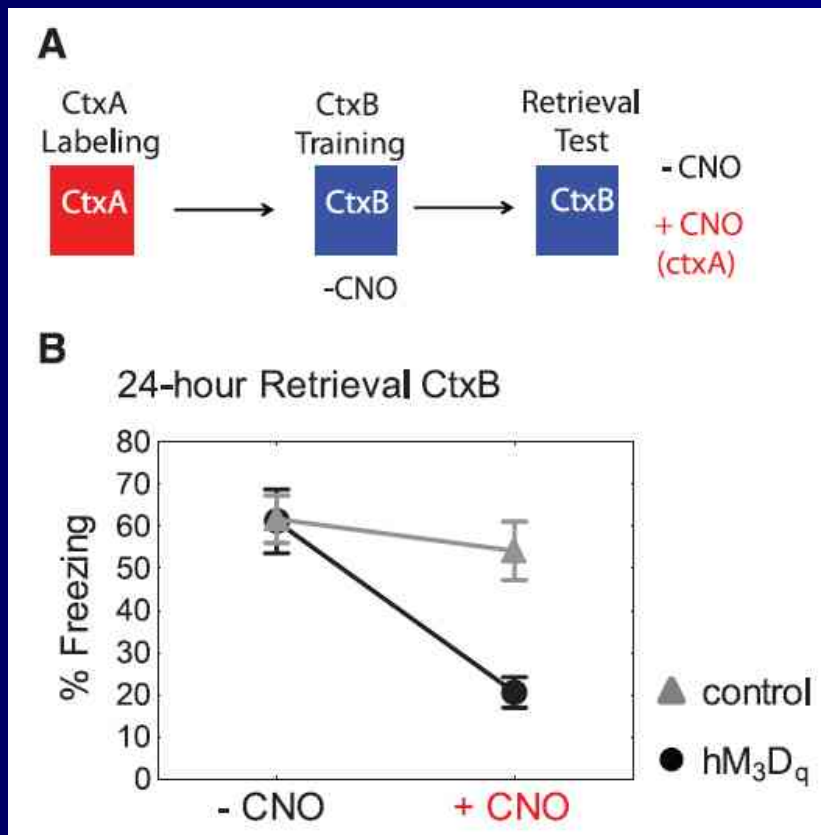
Aktivace hM3Dq

Synthetic memory trace

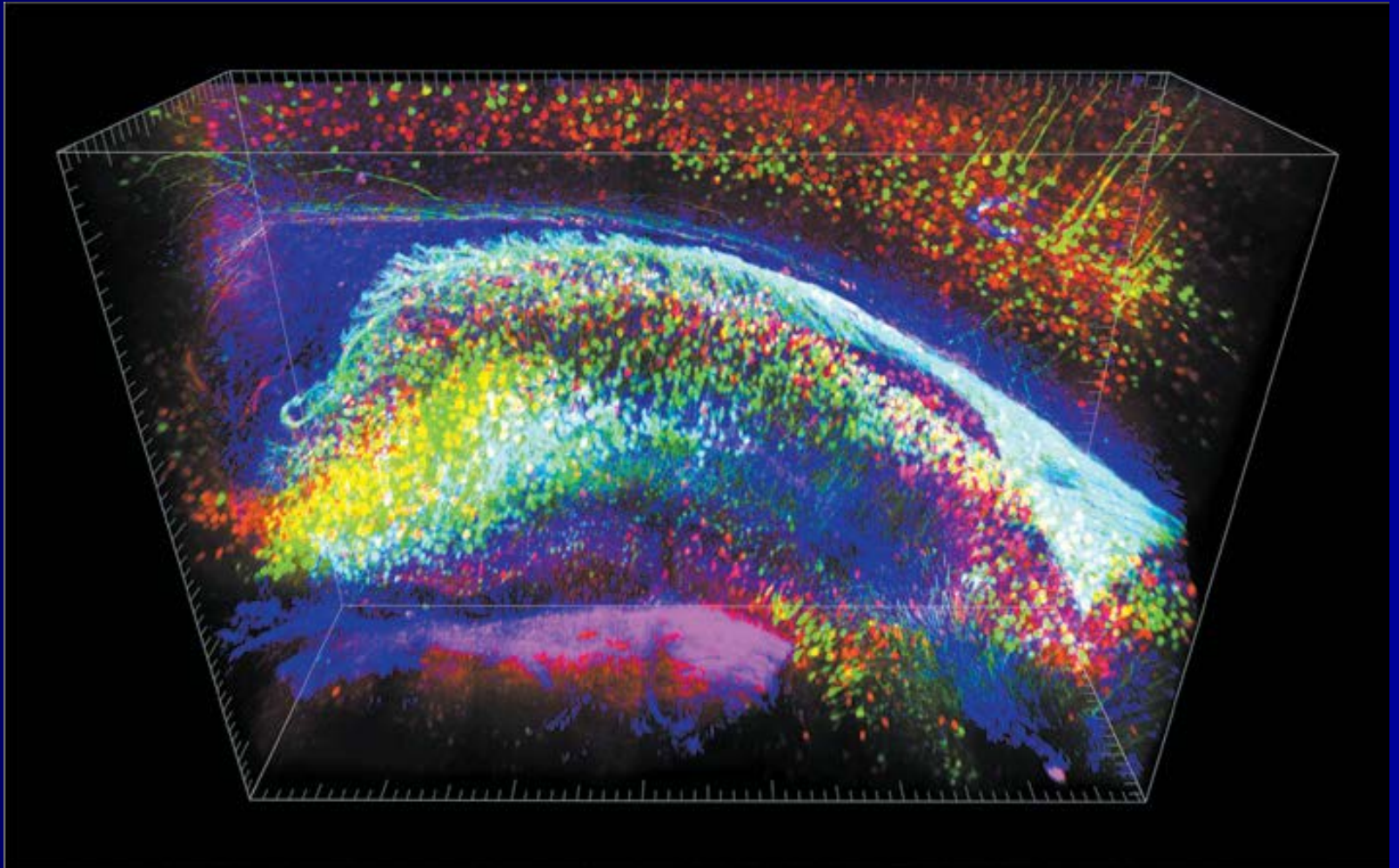
Synthetic memory trace

Pokročilé metody studia učení a paměti

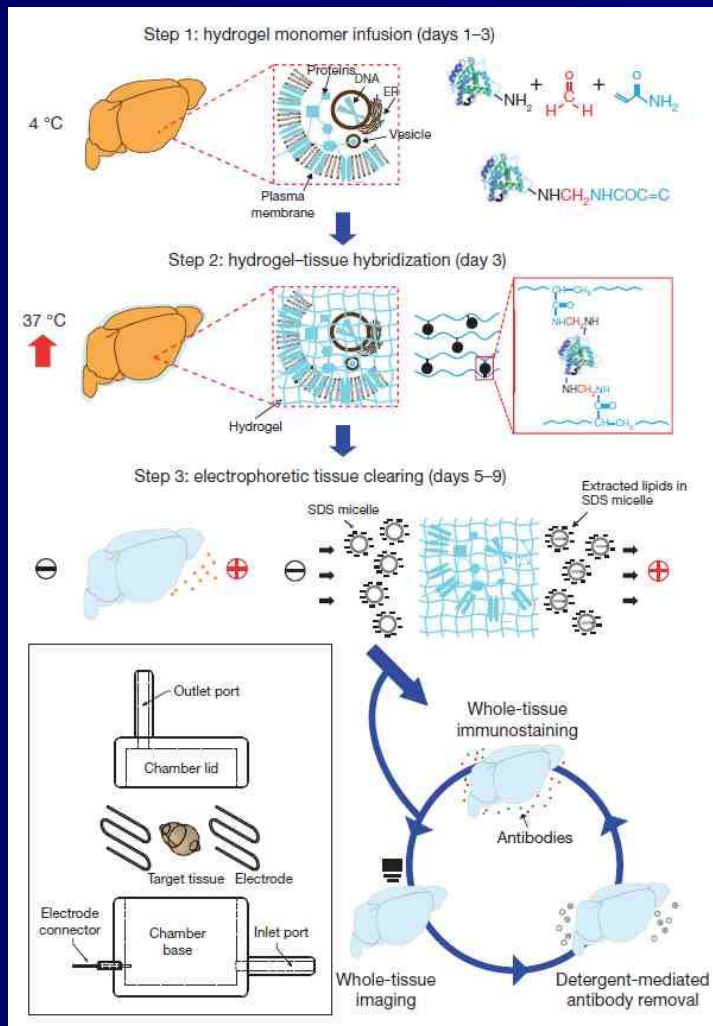
- Elektrofyzologie
  - Extracellular multiple single unit recording
  - Chronické nahrávání z pohyblivých zvířat
- Intervenční techniky
- IEG Imaging
- Optogenetika, chemogenetika
- Clarity - zprůhledňování

Clarity

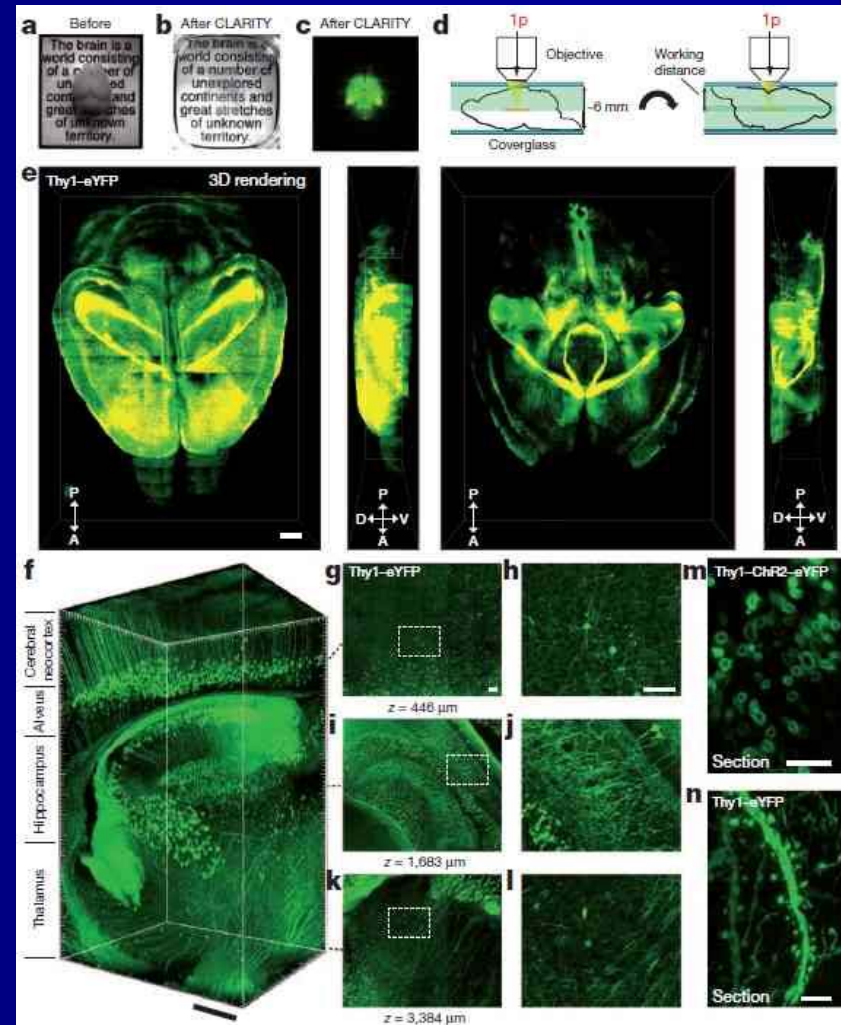
Clarity – „Odmašťovna“

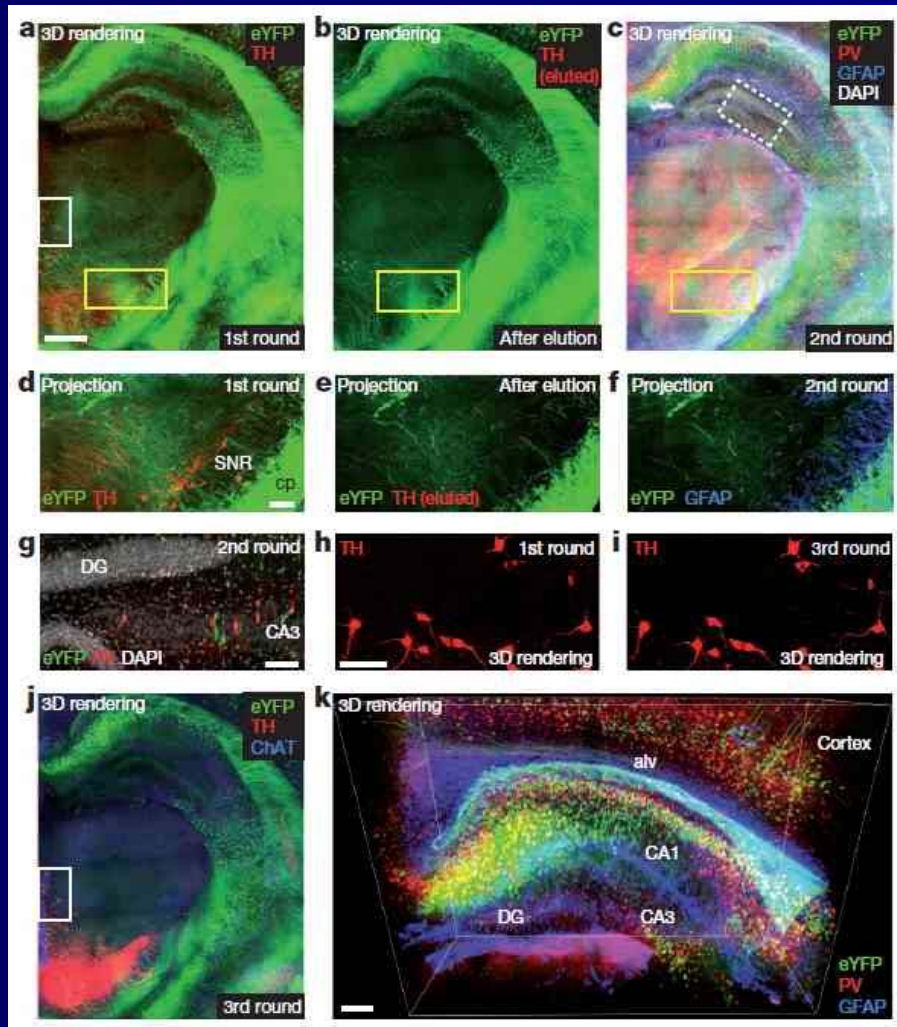
- Hlavní překážkou šíření světla tkání jsou lipidy.
- Jejich odstranění po předchozí fixaci hydrofilních biomolekul v hydrogelové mřížce zprostupňuje též tkáň/vzorek pro makromolekuly (protilátky apod.).

Clarity

- V závislosti na pracovní vzdálenosti objektivu lze zobrazovat celý intaktní myší mozek.

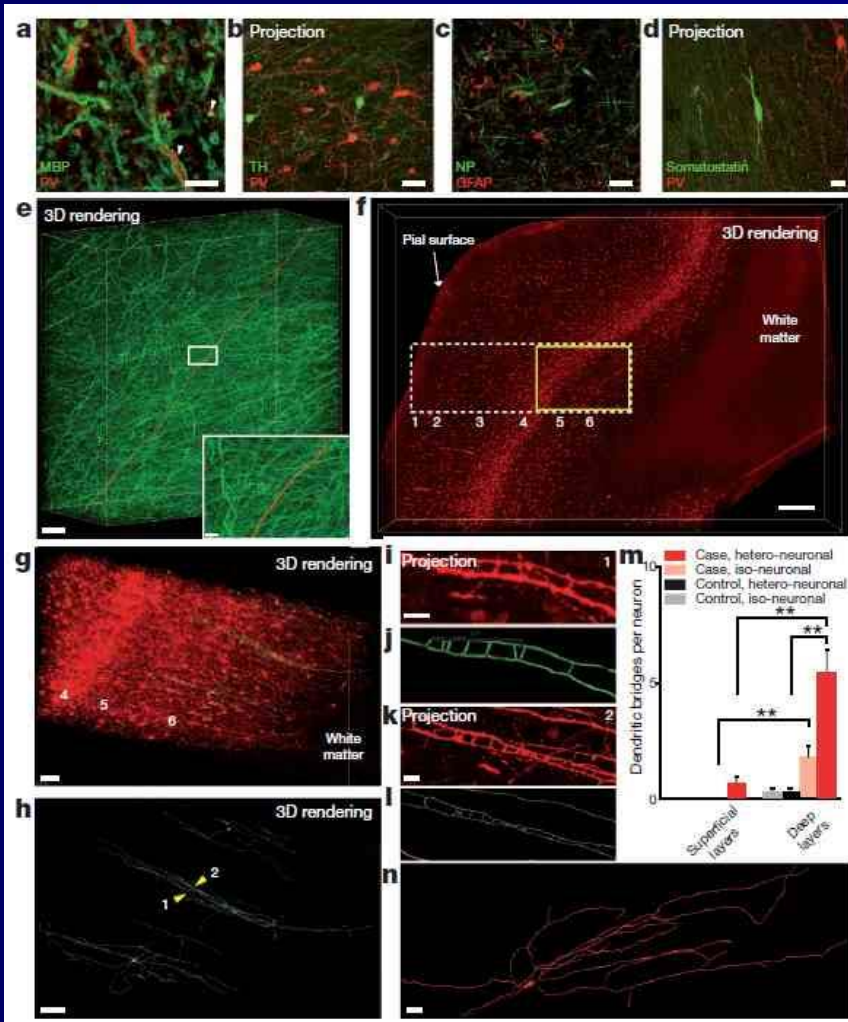
Clarity

- Clarity umožňuje opakované barvení – skutečně trvalý preparát

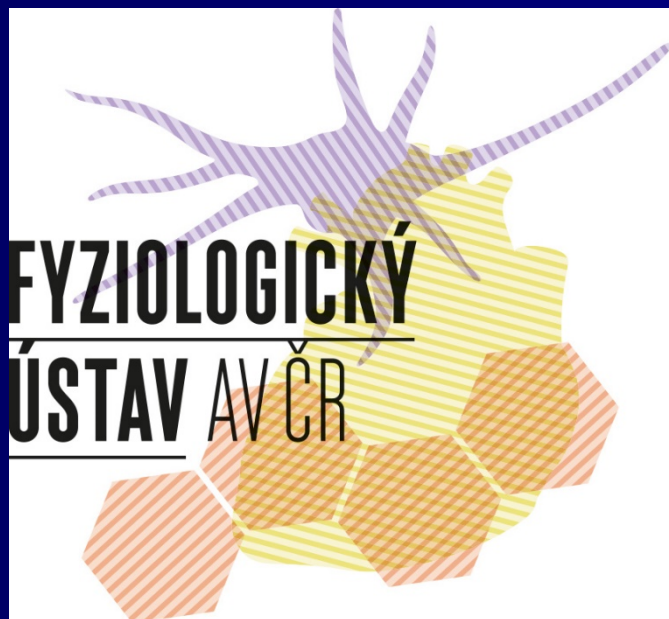
Clarity

- Kontinuita struktury – trasování projekcí v intaktní tkáni
- Zvýšené množství dendritických můstků v autismu.

Děkuji za pozornost!

Štěpán Kubík a Aleš Stuchlík

<http://www.fgu.cas.cz/>

<http://memory.fgu.cas.cz>